

NIEUWSBLAD

Historische Vereniging

Jaargang 23 | nummer 2 | juni 2012

Johan Wulfert
van Brederode,
heer van Ameide

COLOFON

Het nieuwsblad is een uitgave van de Historische Vereniging Ameide en Tienhoven en verschijnt vier keer per jaar.

ISSN: 1569 - 7800

HET BESTUUR

Voorzitter:

H. van den Heuvel Voorstraat 99 4132 AP Vianen tel. 0347-355180

Vice-voorzitter:

G.W. Groenendijk De Geer 7a 4233 HX Ameide tel. 0183-601886

Secretaris:

C.W. Broekman Broekseweg 59 4233 CT Ameide tel. 0183-601811

Penningmeester:

J. Stasse De Bogerd 19 4233 GN Ameide tel. 0183-602488

Algemeen adjunct:

J.A. Maatkamp Lekdijk 18 2769 GA Langerak tel. 0183-602071

Leden:

C. van Gelderen Prinsengracht 43 4233 ET Ameide tel. 0183-602198

D. Siegersma Fransestraat 12 4233 ED Ameide tel. 0183-602676

A. Terlouw-vd Grijn Vijf Akkers 18 4235 AH Tienhoven tel. 0183-602110

J. Verwolf Paramasiebaan 4b 4233 EX Ameide tel. 0183-601749

BESCHERMHEER

dr. C.C. van Stolk, Ambachtsheer van Ameide

ERELEDEN

A.M. den Oudsten, C. Rijnhout, G. Streefkerk en P. Will

CORRESPONDENTIEADRES

C.W. Broekman info@ameide-tienhoven.nl internet: www.ameide-tienhoven.nl

LEZINGEN EN EXCURSIES

H.J. Beckmann h.j.beckmann@planet.nl

J.D.C. Laroo hv@laroo.net

REDACTIE NIEUWSBLAD

H.J. Beckmann h.j.beckmann@planet.nl

C. van der Grijn cvdgrijn@hetnet.nl

B. Provoost bram.provoost@kpnplanet.nl

A. Tukker a.tukker74@hetnet.nl

LEDENADMINISTRATIE

J. Stasse jstasse@hetnet.nl

CONTRIBUTIE

De contributie bedraagt minimaal €15,- per jaar, over te maken op bankrekening-nummer 301952248 van de Rabobank in Ameide, t.n.v. de penningmeester van de vereniging.

Opzegging van het lidmaatschap dient minimaal zes weken voor het eind van het verenigingsjaar te hebben plaatsgevonden.

De redactie besteedt de uiterste zorg aan de in dit nieuwsblad opgenomen artikelen. Onvolkomenheden kunnen echter voorkomen. Het bestuur van de Historische Vereniging aanvaardt dan ook geen aansprakelijkheid voor daaruit voortvloeiend ongerief.

Het is zonder voorafgaande toestemming van de auteur niet toegestaan een artikel of delen daarvan over te nemen, te (doen) publiceren of anderszins openbaar te maken of te verveelvoudigen.

Inhoud juni 2012

- 3 Verenigingsnieuws
- 3 Boeiende lezing over Hugo de Groot
- 3 Hoge Duitse onderscheiding voor ons lid Lo Casteleijn
- 3 Reacties van lezers
- 7 Ongekend grote opkomst bij de algemene ledenvergadering 2012
- 8 “Tussen Kunst en Kitsch” in Ameide
- 9 Dodenherdenking 2012
- 9 Ontwikkeling ledenbestand
- 10 Het geslacht Nepveu (tot Ameyde)–Roosmale Nepveu
- 22 Johan Wolfert van Brederode (12 juni 1599 - 3 september 1655), heer van Vianen, Ameide etc.
- 27 Johan Wolfert van Brederode Ridder van de Deense Olifantsorde
- 28 Burgemeester de Ridder met groot enthousiasme begroet
- 32 Een goed gebruik in Ameide en Tienhoven
- 33 Ook in Ameide is wel iets te doen, zelfs achter de schermen
- 36 Recht en Slecht in Ameide (2)
- 42 Aan de vergetelheid ontrukkt...
- 49 Historische plaatjes met een praatje

Van de redactie

Gert Groenendijk heeft te kennen gegeven terug te willen treden uit de redactie.

Door de grote drukte op zijn werk ziet hij geen kans meer zijn functie adequaat te vervullen.

Vanaf deze plaats willen wij hem danken voor zijn enthousiaste inzet gedurende vele jaren.

Boeiende lezing over Hugo de Groot

Niet minder dan 44 leden en niet-leden van onze vereniging waren in de avonduren van woensdag 22 februari van dit jaar naar het oude stadhuis op de Dam in Ameide getogen om te luisteren naar een lezing over Hugo de Groot (1583-1645) van dr. Henk Nellen, medewerker van zowel het Grotius – als het Huygens Instituut, bestuurslid van 'Grotiana' en secretaris van de Vereniging van Neolatinisten.

Geen van allen zal daar spijt van hebben gehad, want de op een biografie over Hugo de Groot gepromoveerde historicus hield een niet alleen doorwrocht, maar ook buitengemeen boeiend betoog over de 'wegbereider van de Verlichting', zoals de befaamde wetenschapper, staatsman en schrijver en dichter wel wordt genoemd.

In de inleiding werd uiteengezet dat de grote internationale reputatie van Hugo de Groot gebaseerd is op vijf punten:

- kampioen van de verdraagzaamheid;
- advocaat van een sterk staatsgezag;
- theoreticus van het natuurrecht;
- verdediger van de vrije zee op basis van het natuurrecht, in welk verband met name aandacht werd besteed aan zijn in 1609 verschenen magnum opus (= hoofdwerk) 'Mare liberum' ('De vrije zee'), en
- uitlegger van de door hem als een historisch boek beschouwde Bijbel.

De heer Nellen wees er verder op dat Hugo de Groot zijn tijd op tal van terreinen ver vooruit was. Zo was hij zeer bedreven in het behartigen van zijn 'public relations' (een begrip dat in de zestiende eeuw uiteraard nog niet bestond) en 'lobbyde' hij met veel succes voor de Verenigde Oost-Indische Compagnie (VOC) – vier eeuwen voordat de toenmalige minister-president Jan Peter Balkenende van de wenselijkheid van de herinvoering van de 'VOC-mentaliteit' repte.

Verscheidene toehoorders maakten in de pauze en na afloop van de lezing gebruik van de gelegenheid om het resultaat van de herinrichting van de bovenzaal (de 'trouwzaal') van het oude stadhuis in ogen-schouw te nemen, waaraan onze leden Kees Rijnhout, Herman Beckmann en Cees van Gelderen vele uren hebben besteed.

De reacties waren zonder uitzondering lovend: de wapenborden van Arnout van den Berch en Margareta van Eijk, 'Heer en Vrouwe van Ameijden, Thienhoven en Herlaer', mr. François van der Hoeven en Johanna Leers, 'Heer en Vrouwe van Thienhoven' en Arnout Leers en Christina Uijlenbergh, 'Heer en Vrouwe van Ameijden en Herlaer' zijn 'met timmermansoog' aan de wanden bevestigd en de op plaquettes aangebrachte begeleidende teksten van zowel de

borden als het wandtapijt bieden ruim voldoende informatie. De conclusie kan dan ook geen andere zijn dan dat de herinrichting het aanzien van de zaal in menig opzicht ten goede is gekomen.

Hoge Duitse onderscheiding voor ons lid Lo Casteleijn

Ons in Leidschendam-Voorburg wonende lid drs. L.F.F. (Lo) Casteleijn, die tot 1 augustus 2011 bij het ministerie van Defensie de functie van hoofd-directeur algemene beleidszaken vervulde, is op 1 maart van dit jaar onderscheiden met het Erekrus van de Bundeswehr in Goud. De ambassadeur van de Bondsrepubliek Duitsland in ons land, Heinz-Peter Behr, reikte hem de onderscheiding uit in zijn ambts-woning, Huize 'Schuylenburch' aan de Lange Vijverberg in Den Haag.

De heer Casteleijn werd onderscheiden, omdat hij zich intensief heeft ingezet voor het onderhouden en versterken van de Duits-Nederlandse betrekkingen op het gebied van militaire zaken en het veiligheidsbeleid. Hij is een kleinzoon van 'meester' Lodewijk Blok (1868-1968), die van 1892 tot 1914 niet alleen hoofd van de School met den Bijbel in Ameide was, maar in die periode in Ameide en Tienhoven ook een belangrijke rol heeft gespeeld op politiek-maatschappelijk, kerkelijk en cultureel gebied, waaraan in dit blad al meermalen aandacht is besteed.

Bestuur en leden van de Historische Vereniging wensen Lo Casteleijn van harte geluk met de hem verleende hoge onderscheiding.

Reacties van lezers

Ons pas toegetreden lid dr. C.F.T. (Carel) von Ziegenweid uit Howick (Zuid-Afrika) meldt het volgende: "Het Nieuwsblad van maart 2012 heb ik met grote interesse gelezen. De inhoud en de opmaak van het blad zijn, zoals in het verleden, bijzonder geslaagd! Toch betreft het een kwartaalblad van een Vereniging met slechts 540 leden. Voorwaar, een prestatie. Al heel lang heb ik een emotionele band met Ameide. In de eerste plaats is dat uiteraard vanwege mijn

voorouders die er eind achttiende eeuw gewoond hebben. Als jong tandarts een eeuw later, van 1957 tot 1960, heb ik in Gorcum de praktijk van tandarts J. Kooreman waargenomen. Dat was mijn leerschool in de praktijk en beslist geen gemakkelijke! Ook ben ik geboren in Tiel, een stad met een sterke gelijkenis met Gorcum. Onmiddellijk kreeg ik derhalve een sterke verbintenis met de bewoners van de streek”.

Het in de vorige editie van dit blad verschenen artikel over de geschiedenis van het geslacht Kloos van Hans van den Heuvel bracht ons immer actieve lid Ben Remie uit Nieuwegein er toe oude edities van ‘De Schoonhovensche Courant. Nieuwsblad voor Zuid-Holland en Utrecht’ te raadplegen. Hij diepte er met betrekking tot de familie Kloos de volgende berichten uit op:

krant 262 (21 juni 1874)

Openbare verkoop. De notaris B.J. Bodde, gevestigd te Meerkerk, zal, bij inzetting op Woensdag den 17en Junij 1874 en bij afslag op Woensdag den 24en Junij 1874, beide dagen des morgens ten 10 ure, in het na te melden Locaal te Ameide, ten verzoeke van M. Kloos en T. Kloos Fz. in het openbaar verkoopen : Het Sociëteitsgebouw ‘DE EENDRACHT’ met bergplaats, schuur, erf, grond en tuinland, staande en gelegen te Ameide aan de Lek. Aanvaarding in bezit en genot : de Sociëteit den 1sten September 1874 en de Tuin den 1sten November 1874.

Nadere informatiën zijn te bekomen ten kantore van den Notaris Bodde.

krant 437 (28 oktober 1877)

Een schoorsteen van de verbrande Willemskazerne te Utrecht, die gevaar voor omvallen opleverde, is omgetrokken. De muren, vooral aan de zijde van de binnenplaats, hebben eveneens veel geleden en deskundigen beweren dat het gebouw geheel zal moeten gesloopt worden, ook wanneer men tot herbouw mocht willen overgaan, reeds nu loopen echter geruchten dat op dezelfde plaats geene kazerne meer verrijzen zal, maar er zou worden gebouwd achter de kazerne der artillerie, aan welker bouw men thans op Damlust bezig is. Vele militairen hebben grote schade geleden. De verwarring blijft, wat de equipmentsstukken betreft, nog groot. Men zegt dat er 500 geweren verloren zijn. Voor eenige dagen waren er nog 2.000 nieuwe schoenen in het magazijn gebracht; deze zijn allen verbrand; de regiments-kleermakers en schoenmakers zitten tot over de ooren in het werk. De vlammen van den brand zijn ook duidelijk zichtbaar geweest te Harmelen, Woerden, Vianen, Lexmond en Ameide. De kazerne was in 1829 gebouwd door wijlen de heeren H. v.d. Poel, P. Kloos en Co., aannemers te Ameide.

krant 449 (20 januari 1878)

Kerk- en Schoolnieuws. In plaats van den heer T. Kloos Pz. te Ameide, die voor de betrekking van secretaris-kerkvoogd, door hem gedurende een groot aantal jaren op voortreffelijke wijze vervuld, heeft

bedankt, is te Ameide als zoodanig benoemd de heer J.L. de Jongh, terwijl de heer F. Diepenhorst Hermz. als kerkvoogd is herkozen.

krant 1078 (8 februari 1890)

Heden overleed in den ouderdom van bijna 82 jaren, de Heer T. Kloos Pzn. Ameide, 31 Januari 1890. Eenige Kennisgeving.

krant 1082 (8 maart 1890)

Voor de deelneming, betoond bij het overlijden van den Heer T. Kloos Pzn. Te Ameide, betuigt de Familie haren dank.

krant 1103 (2 augustus 1890)

AMEIDE, 30 Juli. Door wijlen den heer T. Kloos Pzn. alhier zijn legaten, elk groot f. 1.000,-, vermaakt aan de Ned. Herv. Kerk en aan de Herv. Diaconie dezer gemeente.

krant 1104 (9 augustus 1890)

Ingezonden.

Mijnheer de redacteur!

Ondergeteekenden zagen in uw blad van 2 Aug. ll. tot hun leedwezen melding gemaakt van legaten, welke door wijlen de heer T. Kloos, in leven hier woonachtig, aan de kerk en aan de diaconie der Ned. Herv. Gemeente zouden zijn vermaakt.

Aangezien het volstrekt verboden was in de couranten hiervan melding te maken, achten ondergeteekenden zich verplicht te verklaren, dat bovenbedoeld bericht, dat daarbij nog geheel onjuist is, noch door henzelfen noch door hun toedoen werd ingezonden, evenmin als door of door toedoen van een der leden van de verschillende kerkelijke colleges. Bedoeld bericht ware dan ook uit eerbied voor den wensch van den overledene en diens geachte familie beter niet geplaatst geweest.

Met dankzegging,

UEd, Dw.DR. J.F. de Klerk, voorz. v/d Kerkeraad.
A.v.Kekem Wz. Voorz. v/h coll. v. Kerkv.
Ameide

krant 1106 (23 augustus 1890)

Ingezonden.

Mijnheer de redacteur!

Nu ik met den wensch van wijlen de heer Kloos bekend ben - (hoe kon ik die vroeger weten?) - spijt het mij te moeten terugkomen op de door Z.Ed. aan de Herv. Kerk en Armen van Ameide, zoo 't schijnt onder geheimhouding, vermaakte legaten, doch het schrijven van de heeren De Klerk en Van Kekem in uw blad van 9 dezer noopt mij daartoe.

Waarheid spreken die heeren, waar ze zeggen, dat het betrokken bericht noch door hen noch door een der leden van de verschillende kerkelijke colleges is ingezonden, want ondergeteekende, die niet de eer heeft tot eenig dergelijk college te behooren, is de inzender er van in dit blad.

Het geheim, waarop de schenker zoo schijnt te hebben gestaan, is intusschen slecht bewaard, want hoe kon anders schier iedereen in Ameide er bekend mee

zijn, ook vóór dat er in enig blad melding van gemaakt was.

Dat mijn bericht niet geheel juist was geef ik toe, want bij nader onderzoek naar die geheime legaten, ook in andere bladen vermeld, is mij gebleken dat zij niet f. 1.000,-, maar f. 1.200,- ieder bedragen; ik heb alzo f. 200,- te weinig vermeld, doch de bewering van de heeren, dat mijn bericht daardoor geheel onjuist zoude zijn, is m.i. op zijn zachtst gezegd, zeer ontaalkundig uitgedrukt. Ware ik met den bescheiden wensch van wijlen de heer K. bekend geweest, ik zoude zijn aan kerk en armen bewezen weldaad niet wereldkundig hebben gemaakt, alhoewel ik het deed te zijner ere; maar uit eerbied voor zijne familie, zoals de heeren De K. en Van K. beter geacht hadden, behoefde die niet te worden verzwegen, daar ik officieel weet, dat er van de familie zeer weinigen zullen zijn die zich daarvan hoegenaamd iets aantrekken.

Met hoogachting verblijf ik:

Een uwer berichtgevers.

Aug. 1890

Maar het bleef niet bij deze berichten uit de aloude 'Schoonhovense Krant', zoals dit ter ziele gegane periodiek door vrijwel iedereen werd genoemd. In zijn eigen archief vond Ben Remie namelijk gegevens over een boedelscheiding, die zich in 1795 voltrok en waarbij de naam van Lijsje Vink is vermeld. Zij leefde van 1746 tot 1812 en was de echtgenote van Tieleman Kloos, de stamvader van het geslacht Kloos, wiens geboortjaar niet bekend is. Hij overleed in 1788.

We besteden niet alleen aandacht aan de boedelscheiding vanwege de relatie met het eerder beschreven geslacht, maar ook omdat het om een treffend tijdsbeeld gaat. De boedelscheiding vond plaats op 5 mei 1795 ten overstaan van schout en schepenen van Ameide, voor wie verschenen;

- Hendrik Ronkwits, weduwnaar van de op 6 februari van dat jaar overleden Grietje Alblas, weduwe van Jan de Jong, en
- Christoffel Reijne en Cornelis van Andel, beiden inwoners van Ameide, in hun hoedanigheid van voogden over de minderjarige kinderen uit het huwelijk van Jan de Jong en Grietje Alblas, te weten Wilhelmina en Antje de Jong, die respectievelijk vijftien en twaalf jaar oud waren.

Uit bewaard gebleven documenten kan worden opgemaakt dat Hendrik Ronkwits een boedelscheiding met de twee dochters van zijn weduwe wilde bewerkstelligen.

Het betrof de volgende bezittingen:

- * een huis en erf in de Nieuwstraat aan de Hoge dijk, getaxeerd op f. 450,-
  - * een onderhandse obligatie ten laste van Lijsje Vink, weduwe van Tieleman Kloos, gedateerd 18-11-1793, met een rente van 4½ %, groot, f. 600,- met twee maanden en negentien dagen rente per de 6^e febr. f. 5,60
- Tesamen f.1.055,60

- Aan goud en zilver f. 40,16

- Huisraad, meubels en inboedel, nauwkeurig opgenomen en nagegaan Linnen, wollen en pellen¹, waardig getaxeerd f. 250,-
- Tien slaap laakens f. 17,-
- Zes kussen sloopen f. 3,-
- Vier taafel kleeden f. 4,10
- Vier servetten f. 4,-
- Zestien luijers f. 4,16
- Twee dekentjes en meer kindergoed f. 3,-
- En twee tafel en schoorsteenkleeden f. 1,-
- Kleederen van des comparant ter eenre overleedene huijsvrouw, waardig getaxeerd
- * Een schouder manteltje f. 5,50
- * Eet jakken f.23,10
- * Neegen rokken f.32,-
- * Drie hemden f. 4,-
- * Vier schortel doeken f. 4,-
- * Neegen mutsen f. 13,-
- * Zeeven doeken f. 3,10
- * Een zwart jak rok f. 4,-
- * Borstrok en schoudermanteltje f. 2,
- * Feijtels, muijen, kousen f. 2,-
- * Een boek met zilver beslag f. 5,-
- * Kontant geld is er in de boedel niet gevonden

Een ander document van Ben Remie toont aan dat Pieter Kloos, de op één na oudste zoon van Tieleman Kloos en Lijsje Vink, die leefde van 1777 tot 1862 en 'aannemer van 's lands werken' was, een prominente rol vervulde, toen op 28 augustus 1828 de 'vijf acht-kante voormolens op Sluis voor den sloop werden verkocht'. Hij verwierf twee molens in eigendom voor een bedrag van f. 2.175,-. De andere kopers waren Maarten Keij uit Leerdam, die eveneens twee molens kocht (voor een bedrag van f. 2.200,-), en Cornelis de Jong uit Ameide, die voor één molen f. 1.050,- betaalde.

De geschiedenis van de voormolens is uitgebreid belicht in een artikel over landmeter Jan Kuijk in de editie 2006-II van dit blad. In dit artikel wordt ook uit de doeken gedaan hoe de gedenkstee van een van de molens in de voorgevel van het Rijksmonument Voorstraat 2 in Ameide terecht kwam.

Gevel met gevelsteen
Voorstraat 2.

¹ pellen = linnen of halflinnen weefsels met eenvoudige blokachtige patronen voor servetten, tafellakens, enz.

Correctie en aanvulling op het artikel: Is een Ameidenaar de Nobelprijs misgelopen?

Bram Provoost

In mijn artikel¹ heb ik klakkeloos aangenomen dat prof. dr. A.P.H.A. de Kleyn in 1883 te Ameide geboren is in het huis Voorstraat 7, de 'burgemeesterswoning'². Immers zijn vader A.P.H.A. de Kleyn Sr. was burgemeester van Ameide en Tienhoven. Ik had er wel moeite mee, dat de foto van de familie De Kleyn niet goed in de tuin van Voorstraat 7 te lokaliseren was. Daarom ben ik de bevolkingsregisters en de aktes van de burgerlijke stand van de voormalige gemeente Ameide gaan bekijken om achter de woon-geschiedenis van de familie De Kleyn in Ameide te komen. Hieronder mijn bevindingen.

De door het schaatsongeval in 1811 wees geworden Zacharias de Kleyn vestigt zich, 19 jaar oud, op 27 april 1819 in Ameide. Waar heb ik (nog) niet kunnen achterhalen. Zijn eerste officiële vermelding is in 1821, als comparant³ bij het overlijden van Catharina Elizabeth van Heijnsbergen, dochter van de hervormde predikant⁴. Als beroep van Zacharias wordt particulier – dus zonder beroep – vermeld. Medecomparant was de 37 jarige in Arkel geboren Hendrik van der Poel, aannemer van 's Rijks Publieke Werken. Hendrik zal in de periode 1833- 1846 burgemeester van Ameide en Tienhoven worden en woonde in No. 86/87 op de Dam (nu Dam 10 en 11). Wij mogen aannemen dat Zacharias in 1821 een (goede) bekende was van zowel dominee van Heijnsbergen als van de aannemer Hendrik van der Poel. Latere aktes van de burgerlijke stand geven aan dat Zacharias in 1822/3 (gemeente)-ontvanger is en vanaf 1824 (gemeente)-secretaris.

In 1833 treedt Zacharias in het huwelijk met Merrigje Brouwer Verheij. Ten onrechte schrijf ik dat 'Het echtpaar zich vestigde in de boerderij ... op de Hoggewaard 4' en 'verhuisde op een gegeven moment .... naar de Voorstraat in het pand dat later ambtswoning van de burgemeester zou worden'. Nader onderzoek laat zien dat het paar zich vestigde op 'No.31 aan de Princegragt'⁵ waar op 23 april 1833 hun eerste zoon, Zacharias Henricus wordt geboren. Kort daarna verhuizen ze naar 'No.92 aan de Voorstraat' (nu Voorstraat 4), waar de andere kinderen geboren worden.

Uit het bevolkingsregister blijkt dat Zacharias en zijn gezin in 1846 in 'No.96 Voorstraat' (nu Voorstraat 8) woonden. Twee zonen, Z.H. en P.E.J.C., verlaten rond 1865/6 het ouderlijk huis, maar de ongehuwde zoon A.P.H.A. en zijn ongehuwde zusters G.A. en

1 Nieuwsblad HVAT, Jaargang 23, no. 1, 2012, blz 38-43

2 Nieuwsblad HVAT, 17^e Jaargang nr. 2, 2006, blz. 16-19

3 Comparant = hij die voor de ambtenaar van de burgerlijke stand verschijnt

4 Matthias Surmannus van Heijnsbergen, dominee van 1788 tot zijn overlijden op 25 mei 1827

5 Niet te verwarren met het huidige Prinsegracht 31. Destijds werden de woningen doorlopend genummerd vanaf No.1 het Stadhuis op de Dam, via Benedendam, Prinsegracht, enz. Zoals verderop te zien is, zijn b.v. No.92 en 96 gelegen aan de Voorstraat

M.M. blijven bij hun ouders wonen. A.P.H.A. de Kleyn wordt in 1868 burgemeester en blijft tot het overlijden van zijn ouders, Zacharias in 1871 en Merrigje in 1877, woonachtig in de ouderlijke woning. Burgemeester De Kleyn blijft met zijn twee zusters in Voorstraat 8 wonen. In 1881 komt daar verandering in. De 45-jarige burgemeester trouwt in Arnhem met de 39-jarige Hendrina Antonia Wenting. Het 'jonge paar' gaat/blijft wonen in Voorstraat 8, terwijl de twee ongehuwde zuster verhuizen naar het buurhuis Voorstraat 9. De drie kinderen van burgemeester De Kleyn, waaronder de latere professor, worden dus geboren in de woning Voorstraat 8, en niet Voorstraat 7. De foto van de familie De Kleyn is dus genomen in de tuin van Voorstraat 8. Na het overlijden van burgemeester De Kleyn in 1900 blijft zijn weduwe nog enige tijd in Ameide wonen. Begin mei 1901 wordt te koop aangeboden: 'Het kapitale en uitmuntend onderhouden HEERENHUIS aan de Voorstraat te Ameide, ..., en bewoond geweest door wijlen den Heer Burgemeester De Kleijn, ...' De verdere beschrijving past naadloos op Voorstraat 8, sinds 1985 bewoond door de familie Laroo, en het er achter gelegen huisje, Nieuwstraat 22, zie afb. 1.

Na de verkoop vertrekt de weduwe De Kleyn-Wenting op 6 juni 1901 uit Ameide om zich in Utrecht te vestigen, waar inmiddels ook haar dochter Merrigje en haar zoon Adriaan wonen. Zoon Gerard is in 1900 naar Zutphen verhuisd. Ook de twee ongehuwde zussen van wijlen burgemeester De Kleyn vertrekken in juni 1901 naar Utrecht. Hun woning (Voorstraat 9), kennelijk het bezit van Geertruida Adriana, wordt twee jaar later, in december 1903, te koop aangeboden, zie afb. 2.

AMEIDE.
Notaris MARIS
te Meerkerk,
zal in 't FORTUIN'
te Ameide bij inzetting
en afslag op **Zaterdag**
11 en 18 Mei 1901, telkens 's morgens om half elf
publiek verkoopen:
Voor *Mevrouwe De Kleijn geb. Wenting te Ameide.*
Het kapitale en uitmuntend onderhouden
HEERENHUIS
aan de Voorstraat te Ameide, riant uitzicht hebbende op de rivier de Lek, en bewoond geweest door wijlen den Heer Burgemeester DE KLEYN, met **TUIN**, waarin Koepel en **STAL** uitkomende aan de Nieuwstraat, kadaster sectie B, no. 1333 en ged. 89, groot circa 03 aren 75 centiaren.
Het HUISJE
met ERF achter boven omschreven Heerenhuis aan de Nieuwstraat te Ameide; kadaster sectie B, ged. 89, groot circa 40 centiaren.
Te bezichtigen iedere Woensdag en Donderdag van 12 tot 4 uur.
Te aanvaarden en kooppenningen te betalen op 15 Juli 1901.
Voor *Mevrouwe De Kleijn en den Heer G. Verhey Jz. te Ameide.*

Ameide.
Notaris MARIS
te Meerkerk
zal te Ameide bij
inzetting en afslag,
op **Zaterdag 5 en**
12 December 1903, telkens 's morgens om 11 uur, in 't FORTUIN',
publiek verkoopen:
Voor *Mej. G. A. de Kleijn te Utrecht.*
Het Heerenhuis
met verdere Getimmerten, **ERF** en **TUIN**, aan de Voorstraat te Ameide, kadaster sectie B no. 1332, groot 03 aren 40 centiaren, in de volgende 2 perceelen, als:
Perceel 1. Het woonhuis met verdere getimmerten om af te breken.
Perceel 2. De ondergrond.
De perceelen worden eerst afzonderlijk en daarna gecombineerd bij afslag verkocht.
Nadere inlichtingen verstreken de Heer VAN STAVEREN en de Notaris.

Afb. 1. Nieuwe Gorinchemsche Courant, 5-5-1901.

Afb. 2. Nieuwe Gorinchemsche Courant, 3-12-1903.

Ongekend grote opkomst bij de algemene ledenvergadering 2012

In de tot de laatste plaats bezette “Brederodezaal” van het multifunctioneel centrum “Het Spant” in Ameide presenteerde de heer Teus Stahlie uit Veldhoven in de avonduren van woensdag 4 april tijdens de jaarlijkse algemene ledenvergadering van de Historische Vereniging Ameide en Tienhoven zijn boek “De familie Verheij in het Ameide van de 18^e eeuw. Levensbeschrijving van de oudste Termeise voorouders”. De Delftse ingenieur, actief lid van onze vereniging, vermocht zijn ruim honderdtwintig (!) toehoorders vijf kwartier lang te boeien. Dat kwam niet alleen door zijn gedegen kennis van de materie en vlotte betoogtrant, maar ook de vele aansprekende anekdotes die bij vertelde.

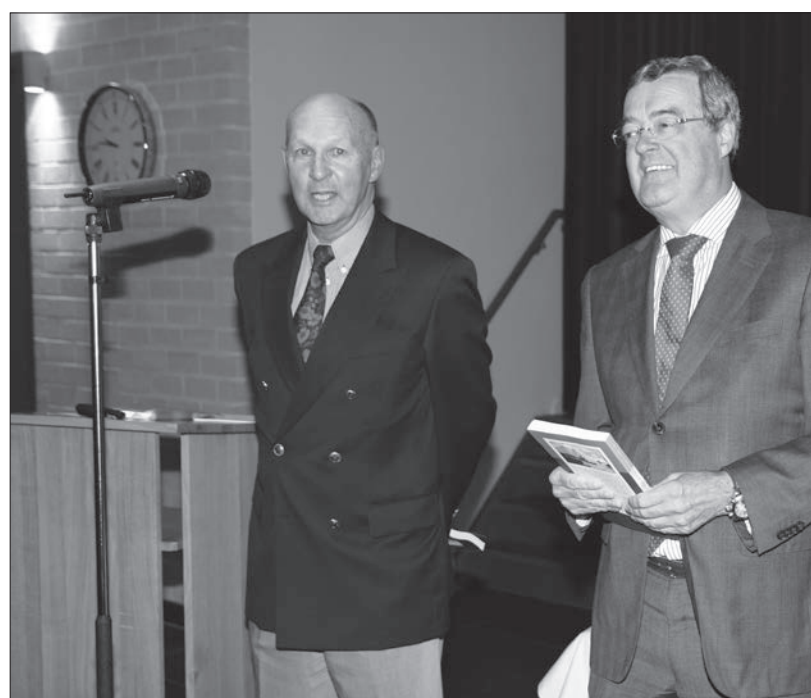
Zo zette hij uiteen dat het er in de achttiende eeuw in Ameide en Tienhoven niet zelden ruig aan toe ging: verscheidene volwassenen consumeerden keer op keer aanzienlijk meer alcoholische versnaperingen “dan voor het lessen van de dorst strikt noodzakelijk was”, zoals een oud eufemisme luidt. Dat leidde met enige regelmaat tot steek- en soms zelfs moordpartijen. De heden ten dage zo rustige Dam in het centrum van Ameide fungeerde in die woelige tijden als executieplaats.

De heer Stahlie bood de eerste exemplaren van zijn boek aan aan burgemeester Coert van Ee van de gemeente Zederik en de heer Willem Verheij, een zoon van Corstiaan (Cors) Verheij uit Ameide. Beiden staken de loftrumpet over de auteur en onderstreepten de grote cultuurhistorische waarde van genealogisch onderzoek.

Een tweede belangrijk onderdeel van de algemene ledenvergadering was de inbreng van de in Olburgen wonende, maar in Ameide geboren en getogen Jan Lodewijk den Hartog. In zijn hoedanigheid van voorzitter van de Stichting Carla Jonker maakte hij vlak voor de pauze in een gloedvol en licht nostalgisch getint betoog bekend dat het vermogen van de stichting en de resterende exemplaren van het in oktober 2010 verschenen boek “Macht en armoede aan de rivier. Ameide en Tienhoven 1870-1940” later dit jaar zullen worden overgedragen aan de Historische Vereniging – een mededeling, die aan de vergadering een langdurig applaus ontlokte.

Eerder op de avond waren de gebruikelijke jaarstukken van secretaris Cees Broekman en penningmeester Jetty Stasse behandeld, die zonder uitzondering ongewijzigd en onder dankzegging werden vastgesteld. In het tweede geval ging dat gepaard met het verlenen van decharge aan de penningmeester, die na lovende woorden van Cees van Toor, de voorzitter van de kascontrolecommissie, een luid applaus ten deel viel.

De vergadering stemde voorts bij acclamatie in met de herbenoeming van de bestuursleden Jannet Maatkamp en Jetty Stasse. Ook gingen de aanwezige leden unaniem akkoord met het voorstel van het bestuur om de jaarlijkse contributie met ingang van 1 januari 2013 te verhogen van € 15,- tot minimaal € 17,50, waarbij geen onderscheid wordt gemaakt tussen degenen die in Ameide of Tienhoven wonen en de 213 “buitenleden”.

De heer Stahlie (r) bood de eerste exemplaren van zijn boek aan aan burgemeester Coert van Ee van de gemeente Zederik en de heer Willem Verheij, een zoon van Corstiaan (Cors) Verheij uit Ameide.

“Tussen Kunst en Kitsch” in Ameide

De anders zo stille Dam in Ameide bood op zaterdag 24 maart van dit jaar vanaf twee uur 's middags een ongewone aanblik. Tientallen dames en heren spoedden zich – gewapend met dozen, pakken, koffers, manden en plastic draagtassen – naar de eerste verdieping (de “trouwzaal”) van het oude stadhuis, waar de heer B.G.M. (Ben) Beckmann, beëdigd makelaar/taxateur te Eindhoven en lid van onze vereniging, een inschatting maakte van de waarde van oude (kunst)voorwerpen

Ter tafel kwam een schier eindeloze reeks oude boeken, schilderijen, tekeningen, prenten, wandborden, pullen, vazen en vaasjes, zakhorloges, plavuiten, tegeltjes, serviezen, andere (gebruiks)voorwerpen en zelfs – uiteraard aan Krijn van der Ham toebehorende – antieke schaatsen, die door de heer Beckmann stuk voor stuk werden beoordeeld. Hij deed dat niet alleen onvermoeibaar en met een vanzelfsprekende professionaliteit, maar ook met een onmiskenbaar gevoel voor humor. Zo zal zijn met enige regelmaat weerkerende uitspraak “Dit is van waarde voor inwoners van Ameide en Tienhoven, maar een Groninger vindt er niets aan” menigeen nog lang bijblijven. De taxaties liepen overigens uiteen van vijf euro (een vaasje) tot ongeveer vijfduizend euro (een van origine Duits wintertafereel).

Aan het einde van de middag constateerde Herman Beckmann, hoofdredacteur van dit blad en broer van de taxateur, die de grote toeloop met behulp van een vernuftig bonnetjessysteem in goede banen had geleid, dat er niet minder dan tachtig belangstellenden waren geweest. Dat waren er veertig meer dan waarop het bestuur van de Historische Vereniging had gehoopt.

Dodenherdenking in Ameide

De Dodenherdenking bij het in 1999 opgerichte monument op de kruising van de Prinsengracht, de Paramasiebaan en de Broekseweg in Ameide had dit jaar een wat andere opzet dan in voorgaande jaren. Er waren niet minder dan vijf sprekers: wethouder Govert Bos van de gemeente Zederik, de 84-jarige Ries Spek uit Ameide, diens schoonzoon Jory Verwolf en onderwijzeres Mirjam Muilwijk uit Ameide, die gezamenlijk de opvattingen van drie generaties verwoordden, en uiteraard voorzitter Maks van Middelkoop van de Werkgroep 4 mei Herdenking. Verder gaf voor het eerst een (vijf man sterke) delegatie van de Zederikse veteranen acte de présence.

Vanuit verschillende invalshoeken benadrukten alle sprekers dat vrijheid en democratie geen vanzelfsprekendheden zijn, maar onder vaak uiterst moeilijke omstandigheden bevochten moeten worden. Zij lieten er geen twijfel over bestaan dat dit niet alleen in het verleden gold, maar ook heden ten dage nog het geval is, waarbij de conflicten in de Arabische wereld met name werden genoemd.

De toespraken waren ingebed tussen gedichten, die werden voorgedragen door twee leerlingen van de hoogste groepen van de plaatselijke basisscholen: Sophie van der Grijn van de Openbare Basisschool "Hendrik van Brederode" en Valencia Woudenberg van de School met de Bijbel "De Kandelaar".

Aan de bijeenkomst bij het monument ging traditiegetrouw een "stille tocht" vanaf het oude stadhuis op de Dam vooraf. De muzikale omlijsting van de plechtigheid werd zoals altijd op passende wijze verzorgd door het Ameide's Fanfare Korps (AFK), dat twee (uit volle borst meegezongen) coupletten van het Wilhelmus en koraalmuziek ten gehore bracht.

De herdenking werd afgesloten met het leggen van kransen van de gemeente Zederik (door wethouder Bos en ereburger Klaas van Oort), de Oranjevereniging "Beatrix", de Zederikse veteranen, de Ondernemersvereniging "Actio", de gezamenlijke plaatselijke kerken, de bewoners van het Woon- en Zorgcentrum "Open Vensters" en de Historische Vereniging Ameide en Tienhoven (door de bestuursleden Annie Terlouw-van der Grijn en Gert Groenendijk). Aansluitend legden nabestaanden van de omgekomenen, leerlingen van de plaatselijke basisscholen en tal van ingezetenen van Ameide en Tienhoven bloemen bij het monument.

De ook nu weer feilloos georganiseerde herdenking werd andermaal door een zeer groot aantal inwoners en oud-inwoners van Ameide en Tienhoven bijgewoond, de herfstachtige weersomstandigheden ten spijt.

Ontwikkeling ledenbestand

Sinds de publicatie van de vorige editie van het Nieuwsblad is één lid van onze vereniging overleden. Het gaat om de in 1940 in Ameide geboren Jaap den Hartog, die daar aan de Iepenlaan woonde.

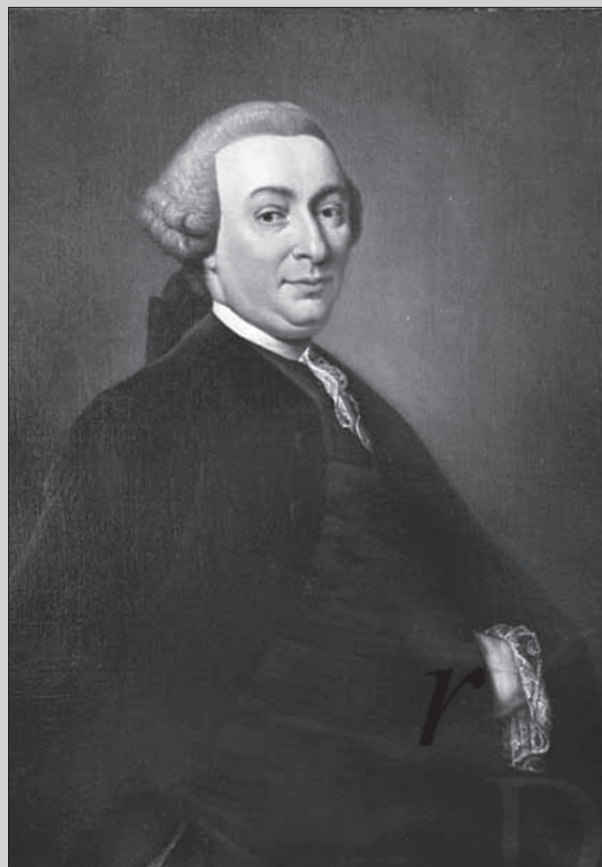
In dezelfde periode werden vier nieuwe leden ingeschreven. Het betreft de dames G. van Eck en A.G. Steijn-Bronckhorst uit Ameide en de heren A.W. Verheij en L. Verheij uit respectievelijk Schoonhoven en Ameide.

De vereniging telt inmiddels 545 leden.

Het geslacht

Nepveu (tot Ameyde)– Roosmale Nepveu

Jean Nepveu (1719-1779), geschilderd door Tibout Regters in 1766. Gouvernementspaleis, Paramaribo, Suriname.

Hans van den Heuvel

In dit blad is vanuit verschillende invalshoeken al enkele malen aandacht besteed aan de betrokkenheid van leden van het geslacht Nepveu bij de Ambachtsheerlijkheden Ameide en Tienhoven¹. Het is niet uitgesloten dat deze werkwijze er toe heeft geleid dat op dit punt geleidelijk aan een nogal fragmentarisch beeld is ontstaan. Daarom plaats ik in dit artikel de met betrekking tot dit geslacht beschikbare gegevens in historisch perspectief.

De oudste generaties

De stamvader van het geslacht was Aubin Nepveu, die omstreeks 1650 in Frankrijk werd geboren, naar alle waarschijnlijkheid in Charenton. Hij werd in 1686 burger van Amsterdam, waar hij zijdewerker was en woonde in het huis “De drie Koningen” op de Prinsengracht. Zijn vrouw was de in het Franse Dieppe geboren Anne Baron, met wie hij omstreeks 1677 in hun beider vaderland in het huwelijk trad. Beiden werden begraven in Amsterdam, de man op 18 april 1704 en de vrouw op 11 april 1724.

Hun zoon Louis werd op 11 september 1687 gedoopt in Amsterdam en overleed in 1729 in Paramaribo. Hij werd op 1 september 1709 in de hoofdstad in de echt

Walter Bisdom, kanunnik aan de Utrechtse Domkerk, verkocht op 3 april 1792 aan mr. Laurens Jan Nepveu (1751 - 1823), lid van de vroedschap van Utrecht en lid van de provinciale staten van Utrecht en heer van het buiten Zandbergen, voor f 22.000,-- de "Herberge genaamt het Huys ter Heyden". In de verkoopprijs was ook een deel van Dijnselburg begrepen. In 1807 werd zijn zoon mr. Laurent Théodore (1782 - 1839), rentenier, lid van de raad en wethouder van Utrecht en lid van de provinciale staten van Utrecht, de nieuwe eigenaar. Zijn zoon mr. Jean Ignatius Daniel (1810 - 1887), griffier van het provinciaal gerechtshof en letterkundige, liet in 1854 de hofstede op Dijnselburg verbouwen tot herenhuys en een park in Engelse landschapsstijl aanleggen.

¹ Zie de desbetreffende artikelen in de edities 2006-3, 2010-2 en 2010-4

verbonden met de daar op 6 augustus 1689 geboren en in Paramaribo overleden Suzanne Hamelot, dochter van Pierre Hamelot en Elisabeth Fouchard. Na weduwe te zijn geworden, hertrouwde zij met Antoine de Courcelles.

Uit het eerste huwelijk werd een Jean geheten zoon geboren, die op 3 september 1719 in Amsterdam werd gedoopt. Hij was gouverneur van West-Indië en overleed op 27 februari 1779 in Paramaribo, alwaar hij op 3 mei 1744 in het huwelijk was getreden met de op 25 maart 1722 in de Bovendivisie van Commewijne (Suriname) geboren Johanna Agatha Oudenrogghe, dochter van Laurens Oudenrogghe en Margaretha Talinkx. Ze werd op 23 februari 1765 in Paramaribo begraven.

Het echtpaar Nepveu-Oudenrogghe had een zoon, die op 13 mei 1751 in Paramaribo werd geboren en Laurens Johannes heette. Hij was meester in de rechten en lid van zowel de vroedschap van de stad Utrecht als de Provinciale Staten van Utrecht. Hij overleed op 25 januari 1823 in de Domstad, alwaar hij op 15 mei 1780 was gehuwd met de daar op 17 februari 1751 geboren en op 17 oktober 1829 in Zeist overleden Margaretha Roosmale, dochter van mr. Egbertus Theodorus Roosmale en Beatrix Laurentia Grothe.

Uit dit huwelijk werden zes kinderen geboren:

1. Laurent Théodore, zie verder bij de vijfde generatie.
2. Jean Aubin, geboren op 29 juli 1785 in De Bilt en aldaar overleden op 24 juli 1865.

Jean Aubin Nepveu (1785-1865).

Margaretha Nepveu (1787-1880).

Daniël Gerard vd Burgh (1755-1824).

3. Margaretha, geboren op 17 mei 1787 in Utrecht en aldaar overleden op 1 mei 1880. Ze werd op 2 april 1811 in Maarssen in de echt verbonden met de op 22 april 1779 in Amsterdam geboren en op 27 december 1847 in Utrecht overleden jonkheer Jan Carel Andries van Gheel Roëll, zoon van mr. Nicolaas Willem Roëll, heer van Drakenburg, en Anna Sophia Federica van Gheel. Hij was hoofdinspecteur der belastingen in de provincie Utrecht en Ridder in de Orde van de Nederlandse Leeuw.
4. Louis Antoine Roosmale, zie verder bij de

vijfde generatie.

5. Jacob Joost, geboren op 27 april 1790 in Utrecht en aldaar overleden op 17 maart 1859. Hij trad op 10 januari 1843 in Zeist in het huwelijk met de op 20 september 1810 in 's-Graveland geboren en op 24 mei 1858 in Utrecht overleden jonkvrouwe Constantia Sophia Philippina van Loon, dochter van jonkheer mr. Jan Willem van Loon en Philippina Constantia Isabella van Weede. Jacob Joost Nepveu was luitenant-kolonel der cavalerie (zie ook blz. 10 en 11) en Ridder Militaire Willems-Orde der vierde klasse.
6. Charles, zie verder bij de vijfde generatie.

De vijfde generatie

Laurent Théodore Nepveu werd op 7 april 1782 in Utrecht gedoopt en overleed op 14 november 1839 in Parijs. Na rechten te hebben gestudeerd, was hij in zijn geboortestad lid van de gemeenteraad en wethouder en lid van de Provinciale Staten van Utrecht. Zijn echtgenote, met wie hij op 13 mei 1806 in Utrecht in het huwelijk trad, was de op 15 juli 1788 in Rotterdam gedoopte en op 19 januari 1864 in Utrecht overleden Albertina Helena Elisabeth Ram, dochter van mr. Jan Wijnand Ram en Ignatia Maria Bichon. Uit dit huwelijk werden vijf kinderen geboren, van wie er drie op jeugdige leeftijd overleden. Zie verder bij de zesde generatie.

De oudste zoon van het echtpaar Nepveu-Roosmale mocht zich "heer van Herlaer" noemen sinds hij de gelijknamige Ambachtsheerlijkheid op 3 maart 1811 bij een openbare verkoop in eigendom had verworven. Zijn echtgenote was "vrouwe van Ameide" na het overlijden van haar stiefvader, mr. Daniël Gerard van der Burgh, in 1824, en "vrouwe van Tienhoven" na het heengaan van haar moeder in 1810. Haar vader was al eerder (in 1789) overleden.

Louis Antoine Roosmale, de op 25 februari 1789 in Utrecht geboren en op 2 mei

1867 in Huize "Beerschoten" in De Bilt overleden oudste broer van mr. Laurent Théodore Nepveu, was de stamvader van de tak "Roosmale Nepveu". Hij trad tweemaal in het huwelijk, en wel 4 juni 1823 in Zeist met de op 20 december 1795 in Utrecht geboren en aldaar op 17 mei 1835 overleden Elisabeth Jacqueline Barones Taets van Amerongen, dochter van Baron Jan Anthony Taets van Amerongen en Louise Reiniera van Tuyll van Serooskerken, en op 1 juni 1837 in Amsterdam met de daar op 28 mei 1793 geboren en op 30 december 1851 op Huize "Heemstede" in Jutphaas overleden Cecile Adelaide

(vervolg op pagina 12)

Jacob Joost Nepveu en De slag bij Boutersem

Jacob Joost Nepveu (1790-1859) nam deel aan de slag bij Boutersem.

Het bovenstaande schilderij is geschilderd door Jacques Joseph Eeckhout (1793-1861) en maakt deel uit van de Historische Verzamelingen van het Huis Oranje-Nassau. De huidige verblijfplaats is Paleis Soestdijk. Het is een olieverf op doek schilderij, 180 x 148 cm. Centraal staat de Hertog Bernard van Saksen-Weimar (1792-1862). Hij zit op een schimmel en heeft een sabel in de hand en een steek met een witte pluim op het hoofd. Rechts van hem is Friedrich Balduin von Gagern (1794-1848) te zien. Verder staan er nog de volgende personen op het schilderij: H.F. Kock (1803-1866), Andries Jan Jacob des Tombe (1786-1845), Josua Jacob (1774-1842), J. Hoyel (1779-1858), **Jacob Joost Nepveu (1790-1859)**¹, Peter Isaac Knoll (1782-1858), L.E. Werner (1803-1886),

¹ Vanwege zijn verdienste op het slagveld werd Jacob Joost Nepveu benoemd tot Ridder Militaire Willems-Orde der vierde klasse.

Maximilian de Ficquelmont (1800-1876), Joseph van Grovestins (1801-1846) en Paulus van Grovestins (1800-1858).

Volgens Claudia Hörster, Conservator Kunstverzamelingen Koninklijk Huisarchief, is de titel "Slag bij Leuven met Bernard van Saksen-Weimar en de graaf van Limburg-Stirum; Tiendaagse Veldtocht". Zij vermeldt verder: 'In het centrum Hertog Bernard van Saksen-Weimar op een bruin paard met rechts kolonel-adjudant graaf van Limburg-Stirum op een schimmel, omgeven door militairen; op de achtergrond rook'. Maar de werkelijke naam is: "De Slag bij Boutersem, 12 augustus 1831, gedurende de Tiendaagse Veldtocht". Boutersem ligt tussen Thienen en Leuven, waar de Slag plaats vond. In 1815 was het Verenigd Koninkrijk onder leiding van Koning Willem I ontstaan door samenvoeging

12 augustus 1831, gedurende de Tiendaagse Veldtocht

Koning Willem II (1792-1849)

De slag bij Boutersem, geschilderd door N. Pieneman (1809-1860), 46 x 60,5 cm, Rijksmuseum, Amsterdam.

van het huidige Nederland en België. Vooral in het zuiden waren daar nogal wat bezwaren tegen en in augustus 1830 brak er een opstand uit tegen het Nederlandse gezag. De grote mogendheden hielden zich met de ontstane problemen bezig en er werd nog onderhandeld over de scheiding van Noord- en Zuid-Nederland, toen Leopold van Saksen-Coburg de Belgische kroon aanvaardde en op 21 juli 1831 werd ingehuldigd. De Nederlandse koning achtte zich toen gerechtigd zijn strijdkrachten in te zetten om een betere positie aan de onderhandelingstafel te verkrijgen. Op 2 augustus trok het Nederlandse leger, dat onder opperbevel van de kroonprins stond, België binnen en ontmoette weinig tegenstand. Bij Boutersem vond op 12 augustus een van de bloedigste gevechten uit de strijd plaats.

Tijdens de beraadslagingen over het verdere verloop van de aanval werd het paard van de prins getroffen

door een kogel in het been en stortte ter aarde. Er ontstond enige paniek onder de aanwezigen, omdat men dacht dat de opperbevelhebber gewond was. De prins bleek echter ongedeerd en zei: "Het is niets, Mijne Heeren! Er zijn meer paarden". Majoor Hoyel bood hem daarop zijn eigen paard aan. Op dezelfde dag ontving de prins bericht dat op wens van de regeringen van Frankrijk en Engeland de strijd gestaakt diende te worden, hij stemde hierin toe na de toezegging te hebben gekregen dat de Belgen Leuven, waar de strijd ook aan de gang was, zouden verlaten. Door het optreden van de prins in de strijd was zijn aanzien bij de Nederlandse bevolking weer gestegen. Het was namelijk sterk gedaald na zijn uitspraak in oktober 1830, waarin hij zich een voorstander had getrouwd van een scheiding tussen Noord- en Zuid-Nederland.

Huize 'Heemstede' te Jutphaas.

Massac, dochter van Joseph Massac en Anne Esther Renouard.

Uit het eerste huwelijk werden vijf kinderen geboren:

1. Jan, zie verder bij de zesde generatie.
2. Lodewijk Reinier Jan Anthony, zie verder bij de zesde generatie
3. Maria Isabella Anna Josina Charlotte, geboren op 18 juni 1828 in Zeist en overleden op 24 september 1873 op Huize "Beerschoten". Ze werd op 12 april 1849 in Hilversum in de echt verbonden met jonkheer Johan Willem Steengracht, heer van Oostkapelle, geboren op 21 oktober 1815 in 's-Gravenhage en overleden op 20 december 1856 op Huize "Beerschoten", zoon van jonkheer mr. Johan Steengracht en Cornelia Johanna van Nellesteyn, en weduwnaar van jonkvrouwe Caroline Henriette Ver Huell.
4. Jacques Henri, zie verder bij de zesde generatie.
5. Charles, zie verder bij de zesde generatie.

Charles, de jongste zoon van mr. Laurens Théodore Nepveu en Margaretha Roosmale, werd op 5 oktober 1791 geboren in Zeist en overleed op 6 oktober 1871 op Huize "Bergendal" in Amersfoort. Hij was luitenant-generaal, Chef van de Generale Staf,

minister van Oorlog, Adjudant van Zijne Majesteit Koning Willem II en Zijne Majesteit Koning Willem III, Minister van Staat, Ridder Militaire Willems-Orde der derde klasse en Commandeur in de Orde van de Nederlandse Leeuw. Hij werd bij Koninklijk Besluit d.d. 27 juli 1849, nr. 64, in de adelstand verheven en heette voortaan "Charles Baron Nepveu". Zijn echtgenote, met wie op 11 maart 1818 in Utrecht in het huwelijk trad, was Clara Wilhelmina Elisabeth Grothe, geboren op 5 december 1788 in Arnhem en overleden op 21 februari 1871 op Huize "Bergendal", dochter van mr. Alexander Jan Grothe en Louisa Elisabeth Roosmale.

Charles Nepveu (1791-1871) en Baronesse Clara Wilhelmina Elisabeth Nepveu-Grothe (1789 - 1871).

Laurent Jan Nepveu tot Ameyde.

Willem Hendrik van Heerdt tot Eversberg (1793-1864).

Het echtpaar had een zoon, de op 6 oktober 1819 in Utrecht ter wereld gekomen en op 5 april 1903 in Amersfoort overleden mr. Jean Laurent Baron Nepveu. Hij was Kamerheer van Hare Majesteit Koningin Anna Paulowna, de gemalin van Zijne Majesteit Koning Willem II. Mr. Jean Laurent Baron Nepveu was op 8 april 1876 aanwezig in de herberg "t Fortuin" van Leendert Hermanus Diepenhorst Frank Arieszoon in de Fransestraat te Ameide, toen daar de in de editie 2006-3 van dit blad beschreven openbare verkoping plaatsvond van een deel van de omvangrijke nalatenschap van zijn neef mr. Laurent Jean Nepveu tot Ameyde en diens echtgenote vrouwe Louise Elisabeth Baronesse van Heerdt tot Eversberg, die in het volgende gedeelte van dit artikel aan de orde komen. Hij was namelijk voogd over hun vier minderjarige kinderen (afbeelding linksboven).

In het in 1997 door de "Bataafsche Leeuw" uitgegeven boek "Kopstukken uit de krijgsmacht, Nederlandse vlag- en opperofficieren 1815-1955" staat een artikel over zijn vader, "Charles Baron Nepveu RMWO 3", van de Utrechtse historicus drs. R.H.E. Gooren, dat jammer genoeg te lang is om integraal te worden overgenomen. Ik ontleen er de volgende passages aan:

"De Hugenotenfamilie Nepveu was in de zeventiende eeuw uit Frankrijk naar de Republiek gevlucht. Het familiekapitaal was in de achttiende eeuw in Suriname verdiend. Grootvader Johannes Nepveu (1719-1779) overleefde het tropische klimaat en eindigde zijn lange bestuurlijke carrière als gouverneur van West-Indië (afbeelding middenboven). Vader Laurens Johannes Nepveu (1751-1823) verliet de kolonie en vestigde zich als vermogend rentenier in de Republiek. Hij behoorde in 1814

tot de Utrechtse afgevaardigden in de vergadering van Notabelen die de grondwet van het nieuwe Koninkrijk goedkeurden en was later lid van de Provinciale Staten van Utrecht". "Charles Nepveu (1791-1871) diende vier koningen en één keizer. Hij vocht tegen Engelsen, Russen, Fransen en Belgen, en streed verbaal met liberalen, Kamerleden en ministers. Dit bracht hem de rang van luitenant-generaal, diverse onderscheidingen uit binnen- en buitenland en verheffing in de adelstand. Ondanks dit eerbetoon was Baron Nepveu aan het eind van zijn loopbaan een verbitterd en teleurgesteld man; al zijn waarschuwingen ten spijt waren leger en staat vanaf 1839 een richting ingeslagen, die in zijn ogen moest leiden tot de ondergang van Nederland. Nepveu's inspanningen om de militaire afbraak tegen te gaan en om het parlementaire stelsel te keren, hadden nauwelijks resultaat gehad. Decennia lang voerde hij een hardnekkige strijd tegen de vooruitgang en vernieuwing van de negentiende eeuw. En verloor".

De zesde generatie

Van de vijf kinderen van mr. Laurent Théodore Nepveu en Albertina Helena Elisabeth Ram bereikten er maar twee de volwassenheid, de zoëven genoemde mr. Laurent Jean Nepveu tot Ameyde en zijn broer mr. Jean Ignatius Daniel Nepveu, geboren te Utrecht op respectievelijk 6 september 1807 en 3 februari 1810. De oudste, die president was van de Arrondissements-Rechtbank te Groningen, werd op 1 februari 1854 te Wierden in de echt verbonden met Louise Elisabeth Baronesse van Heerdt tot Eversberg, op 23 november 1824 in Kampen geboren als dochter van Graaf Willem Hendrik van Heerdt tot Eversberg (afbeelding rechtsboven) en Maria Elisa Gevers Leuven.

De man overleed op 18 januari 1876 in het Hof van Delft. De vrouw stierf op 13 februari 1859 in Groningen, toen ze nog maar 34 jaar oud was.

Uit het huwelijk werden vier kinderen geboren:

1. Albert Laurent Théodore Aubin, zie verder bij de zevende generatie.
2. Wilhelmine Henriëtte, geboren op 26 mei 1856 te Zwolle en overleden op 16 november 1912 in Utrecht.
3. Marie Elise, geboren op 27 juni 1857 te Groningen en overleden op 3 maart 1942 in Zeist.
4. Johanna Ignatia Jacoba, geboren op 19 november 1858 te Groningen en overleden op 3 maart 1942 in Zeist. Ze trad op 4 mei 1882 in Lausanne (Zwitserland) in het huwelijk met de op 30 april 1858 in 's-Gravenhage geboren jonkheer Onno Joost Sickinghe, zoon van jonkheer Pieter Feyo Onno Sickinghe en Cornelia van Eck, gemeenteontvanger te Zeist.

geboren en op 18 februari 1919 in Utrecht overleden Wilhelmina Constantia Smissaert, dochter van Joan Carel Smissaert en jonkvrouwe Paulina Dorothee van Eys. Uit het eerste huwelijk werden vijf en uit het tweede vier kinderen geboren.

Kinderen uit het eerste huwelijk:

1. Anna Jacoba, geboren op 26 oktober 1844 te Utrecht en overleden op 23 februari 1904 in Zeist. Ze trad op 14 december 1876 in haar geboortestad in het huwelijk met de op 17 maart 1852 in Zutphen geboren en op 27 juni 1913 in Assen overleden mr. Derck Engelberts, zoon van mr. Hendrik Engelberts en jonkvrouwe Frouck Juliana Geertruid Quarles van Ufford. Hij was officier van justitie te Assen en lid van de Tweede en de Eerste Kamer der Staten-Generaal.
2. Mr. Jan Laurent Aubin, geboren op 24 oktober 1845 te Utrecht en aldaar overleden op 23 december 1916. Hij was griffier bij het Hoog Militair Gerechtshof (HMG).

Johanna Ignatia Jacoba Nepveu tot Ameyde (1858-1942) en Onno Joost Sickinghe (1858-1948).

Mr. J.L.A. Nepveu, griffier van het Hoog Militair Gerechtshof en rechts Jan Roosmale Nepveu (1824-1880).

Mr. Laurent Jean Nepveu tot Ameyde werd "heer van Herlaer", toen zijn vader in 1839 overleed, en "heer van Ameide" bij het overlijden van zijn moeder in 1864. Anders dan nogal eens wordt verondersteld, is hij nimmer "heer van Tienhoven" geweest. De Ambachtsheerlijkheid Tienhoven werd op 8 juli 1865 namelijk uit de nalatenschap van zijn moeder, de weduwe Albertina Helena Elisabeth Nepveu-Ram, gekocht door mr. Willem Nierstrasz, die zich daarna ook "heer van Tienhoven" noemde

De broer van Laurent Jean, mr. Jean Ignatius Daniel Nepveu, was letterkundige en griffier bij het Provinciaal Gerechtshof te Utrecht, alwaar hij op 16 maart 1887 overleed. Hij trouwde twee keer, te weten op 12 juli 1839 in Utrecht met de op 9 augustus 1815 in 's-Gravenhage geboren en op 30 maart 1856 in Utrecht overleden Anna Jacoba des Tombe, dochter van Daniel Gerrit des Tombe en Cornelia Maria Verheye van Citters, en op 30 juni 1859 in Amsterdam met de aldaar op 16 april 1828

3. Henri Mari, zie verder bij de zevende generatie.
4. Laurentia Margaretha, geboren op 6 januari 1851 te Utrecht en overleden in Huis ter Heide op 14 januari 1936
5. Carolina Andrea, geboren op 18 december 1855 te Utrecht en overleden in Huis ter Heide op 2 januari 1928.

Kinderen uit het tweede huwelijk:

1. Paulus Theodorus, zie verder bij de zevende generatie.
2. Johanna Ignatia Daniela Wilhelmine Constance, geboren op 5 juli 1862 op Huize "Dijnselburg" te Zeist en overleden in 's-Gravenhage op 4 juni 1897.
3. Johanna Agatha, geboren te Utrecht op 15 februari 1865 en aldaar overleden op 9 april 1903.
4. Albertine Helena, geboren op 18 augustus 1866 op Huize "Dijnselburg".

Ik kom nu toe aan de beschrijving van de tak Roosmale Nepveu, de nakomelingen van Louis Antoine Roosmale Nepveu en Elisabeth Jacqueline Barones Taets van Amerongen.

Hun oudste zoon Jan (zie afbeelding op de hiervoor gaande bladzijde), geboren op 3 mei 1824 te Utrecht en overleden in 's-Gravenhage op 25 oktober 1880, was luitenant-kolonel der artillerie en Adjudant van Zijne Majesteit Koning Willem III. Hij trad op 14 juni 1860 in 's-Gravenhage in het huwelijk met de daar op 23 april 1839 geboren en op 4 augustus 1924 in Aix les Bains (Frankrijk) overleden Johanna Wilhelmina Carolina Barones Sloet van Toutenburg, dochter van Baron Willem Johan Philip Sloet van Toutenburg en jonkvrouwe Caroline Marie Groeninx van Zoelen. Uit dit huwelijk werden in 's-Gravenhage op respectievelijk 18 juni 1861 en 23 maart 1864 twee kinderen geboren, die Charles Jacques Louis en Caroline Marie werden genoemd. De zoon is naar alle waarschijnlijk omstreeks 1944 in Parijs overleden; de dochter stierf op 10 januari 1945 in Delden.

dochter van Baron Rudolf Floris Carel Bentinck van Schoonheeten en Henrietta Elisabeth Arntzenius en Hofdame van Zijne Koninklijke Hoogheid Prins Willem Frederik Hendrik.

Uit dit huwelijk werden drie kinderen geboren:

1. Louis Antoine, zie verder bij de zevende generatie.
2. Henri Rudolph, zie verder bij de zevende generatie.
3. Anna Maria Cornelia, geboren op 15 november 1865 in 's-Gravenhage en overleden op 17 november 1945 in Apeldoorn. Ze trad op 30 september 1896 in Doorn in het huwelijk met de op 4 september 1867 in Jutphaas geboren en op 23 februari 1931 op Huize "De Varenkamp" in Bilthoven overleden Hendrik Philip Jacob Baron van Heemstra, zoon van Baron mr. Willem Hendrik Johan van Heemstra en Wilhelmina Cornelia de Beaufort. Hij was burgemeester van De Bilt (zie onderstaande afbeelding).

Jkvr. Caroline Marie Groeninx van Zoelen (1802-1860) en Willem Johan Philip Sloet van Toutenburg (1796-1873).

Lodewijk Reinier Jan Anthony, de oudste broer van Jan, geboren op 15 juli 1825 te Zeist en overleden op 21 december 1903 in Doorn, was kolonel der artillerie, Adjudant van achtereenvolgens Zijne Koninklijke Hoogheid Prins Willem Frederik Hendrik, Zijne Majesteit Koning Willem III en Hare Majesteit Koningin Wilhelmina en Ridder in de Orde van de Nederlandse Leeuw. Hij werd op 12 juli in 's-Gravenhage in de echt verbonden met de op 24 september 1829 op kasteel "Schoonheeten" te Raalte geboren en op 23 januari 1916 in De Bilt overleden

Cornelia
Hermina
Anna Barones
Bentinck van
Schoonheeten,

*Kasteel
"Schoonheeten"
te Raalte.*

Twee broers, staande in een bos met grote hond (Deense Dog), waarop Hendrik Philip Jacob Baron van Heemstra (1867-1931) (met snor, in licht 3-delig kostuum) zijn hand legt; Aarnoud Jan Anne Baron van Heemstra (1871-1957) (donker fluwelen jasje) heeft een wandelstokje in de rechterhand. Beiden dragen "vadermoorders" met donkere stropdas. Rechtsboven: Jacques Henri Roosmale Nepveu (1830-1898).

Jacques Henri (zie bovenstaande afbeelding), de op één na jongste zoon van het echtpaar Roosmale Nepveu-Taets van Amerongen, kwam op 13 maart 1830 ter wereld in Utrecht en overleed op 18 november 1898 in Breda. Hij was ritmeester bij de cavalerie en trouwde op 8 februari 1868 in Brussel met de op 30 november 1836 in 's-Gravenhage geboren en aldaar op 24 april 1914 gestorven Margaretha Magdalena Teupken, dochter van Hendrik Wilhelm Teupken en Polina Christina Mocker. Het echtpaar had een Jacqueline geheten dochter, die op 13 november 1856 in Antwerpen werd geboren en op 1 juli 1928 in Breda stierf.

Charles, de jongste van de gebroeders Roosmale Nepveu, aanschouwde op 23 april 1831 in Utrecht

het levenslicht en overleed op 26 mei 1903 in Huize “Ma Retraite” in Velp. Hij was secretaris bij het Reddingswezen. Zijn echtgenote, met wie hij op 25 augustus 1864 in Amsterdam in het huwelijk trad, was jonkvrouwe Agatha Maria Anna van Loon, geboren op 6 oktober 1836 in 's-Graveland en overleden op 12 januari 1891 op Huize “Ma Retraite”, dochter van jonkheer Willem van Loon en Anna Louise Agatha van Winter.

Uit dit huwelijk werden vier kinderen geboren:

1. Louise Elisabeth, geboren op 3 juli 1865 in Amsterdam en aldaar overleden op 22 november 1928.
2. Willem, zie verder bij de zevende generatie.
3. Alfred Henri Leonard, zie verder bij de zevende generatie.
4. René Charles Théodore, zie verder bij de zevende generatie.

De zevende generatie

Albert Laurent Theodore Aubin Nepveu tot Ameyde, het oudste kind en tevens de enige zoon van het echtpaar Nepveu tot Ameyde-van Heerdt tot Eversberg, kwam op 4 december 1854 ter wereld in Zwolle en overleed op 3 juni 1928 in Bilthoven. Hij was assistent-resident van Wonosobo (Kedoe) in het voormalige Nederlands-Indië. Hij trad daar op 20 juli 1895 in Soerabaja in het huwelijk met de op 10 mei 1868 in Amsterdam geboren Jacoba Adriana van Eibergen Santhagens, dochter van Arent van Eibergen Santhagens en Alida Maria Croockewit. Uit dit huwelijk werd op 1 juli 1897 in Modjokerto (Soerabaja) een zoon geboren, die Laurent Jean werd genoemd.

Van mevrouw Nepveu tot Ameyde-van Eibergen Santhagens is bekend dat ze na het overlijden van haar man met hun beider zoon in Lexmond heeft gewoond.

Henri Mari, de tweede en jongste zoon van mr. Jean Ignatius Daniel Nepveu en Anna Jacoba des Tombe, werd op 28 december 1847 in Utrecht geboren en overleed op 16 juni 1914 in 's-Gravenhage. Hij was luitenant-kolonel der infanterie bij het Nederlandsch-Indisch Leger. Zijn vrouw, met wie hij op 28 december 1872 in Batavia (de hoofdstad van het voormalige Nederlands-Indië) in de echt werd verbonden, was de op 30 augustus 1846 in Hillegersberg geboren en op 3 oktober 1922 in Huis ter Heide overleden Johanna Wilhelmina Nederveen Pieterse, dochter van Johannes Nederveen Pieterse en Annette Elise Sophie Georgette Rabé van Wezel.

Uit dit huwelijk kwamen drie kinderen voort:

1. Anna Jacoba, geboren op 26 mei 1874 in Buitenzorg (voormalig Nederlands-Indië) en overleden op 2 november 1910 in 's-Gravenhage. Ze werd op 30 augustus 1899 in Wageningen de vrouw van de op 28 maart 1872 in Dokkun geboren en op 7 februari

1930 in Baarn overleden Elbertus Menso Carpentier Alting. Hij was luitenant-kolonel bij de Generale Staf.

2. Jan Aubin Willem, zie verder bij de achtste generatie.
3. Carel Laurent Albert, zie verder bij de achtste generatie.

Paulus Theodorus, het oudste kind en ook de enige zoon uit het tweede huwelijk van mr. Jean Ignatius Daniel Nepveu met Wilhelmina Constantia Smislaert, geboren op 10 juni 1861 in Utrecht en overleden op 3 maart 1944 in Baarn, was majoor-magazijnmeester bij de artillerie. Hij trouwde op 17 augustus 1893 in Delft met de op 10 december 1871 in Kampen geboren Johanna Jacoba Augusta Meijer, dochter van Franciscus Johannes Meijer en Johanna Jacoba Damsté. Het echtpaar had een dochter, die op 12 mei 1897 in Delft werd geboren en Wilhelmina Constantia werd genoemd. Ze trouwde op 8 juli 1924 in Bussum met de op 2 juni 1891 op Curaçao geboren jeugdpredikant Andries Marinus van de Laar Krafft, zoon van Theodoor Ferdinand Wilhelm Kraft en Rudolphine Henriette Wilhelmine Josine van de Laar. Dit huwelijk eindigde in 1927 in een echtscheiding, waarna de man een jaar later hertrouwde met Louisa Maria Anna Wijnaendts van Resandt.

Op dit punt aangekomen, vervolg ik met de verdere beschrijving van de tak Roosmale Nepveu, beginnend bij Louis Antoine, de oudste zoon van Lodewyk Reinier Jan Anthony Roosmale Nepveu en Cornelia Maria Anna Barones Bentinck van Schoonheeten. Hij werd op 2 mei 1861 in 's-Gravenhage geboren en trouwde op 23 juni 1927 in Londen met de op 2 februari 1891 evenals haar man in 's-Gravenhage geboren Cathérine Noline d' Hamecourt, dochter van Alexandre Eugène Jules Guillaume d' Hamecourt en Nico Henriette Verniers van der Loeff. Uit dit huwelijk werd op 22 augustus 1928 in Pretoria (Zuid-Afrika) een zoon geboren, die de naam Jan Renier kreeg.

Henri Rudolph, de broer van Louis Antoine, werd op 13 oktober 1862 in 's-Gravenhage geboren en trouwde op 25 oktober 1892 in Yorkton (Canada) met de daar op 28 oktober 1876 geboren Mary Katherine Reaman. Het echtpaar, waarvan de man landeigenaar was, kreeg op 17 november 1895 een dochter, die in Yorkton ter wereld kwam en Cornélie Louise werd genoemd.

Ter afsluiting van dit tekstgedeelte sta ik stil bij mr. Willem, mr. Alfred Henri Leonard en René Charles Théodore, de zonen van Charles Roosmale Nepveu en jonkvrouwe Agatha Maria Johanna van Loon, die op respectievelijk 23 september 1866, 15 december 1874 en 12 oktober 1879 in Amsterdam werden geboren.

De oudste zoon was burgemeester van Apeldoorn en lid van de Provinciale Staten van Gelderland. Hij werd op 2 juli 1896 in Velp in de echt verbonden

Het bos van de burgemeester

In 1917 kocht de gemeente Apeldoorn landgoed "Berg en Bosch" in het westen van Apeldoorn met de bedoeling er een villapark van te maken. Dat lukte maar gedeeltelijk, want begin jaren dertig (kleine economische crisis) groeven honderden werkeloze arbeiders er in het kader van de werkverschaffing een grote vijver, waardoor de bestemming van ruim 300 ha veranderde in natuurpark. Dit was dankzij de vooruitziende blik van de toenmalige burgemeester Willem Roosmale Nepveu, die vond dat dit bijzondere gebied niet enkel individuen maar de gehele gemeenschap ten goede moest komen. Zijn betrokkenheid met het wel en wee van dit mooie bos was zo groot dat al gauw werd gesproken over 'HET BOS VAN DE BURGEMEESTER'. Berg en Bos kreeg grote bekendheid door o.a. nationale bloemententoonstelling (BBB), Lumido (klank en lichtspel), een Prehistorische boerderij uit de ijzertijd 500 jaar v. Chr. (Haps-project) en sinds 1971 vooral door Apenheul (apen los in het bos).

Vlnrs.: Boswachter Jan Verschuur, Burgemeester Roosmale Nepveu en Landschapsarchitect K.C. van Nes. Anno 1920.

met de op 22 april 1868 in Leeuwarden ter wereld gekomen en op 4 juli 1932 in Apeldoorn gestorven Henriette Casimire Johanna Wilhelmina de Bordes, dochter van Cornelis Jan de Bordes en Agatha Geertruida Wilhelmina van Burmania Barones Rengers.

Het echtpaar kreeg vier kinderen:

1. Charles Louis Antoine, geboren op 10 april 1897. Hij was gemeenteambtenaar te Bussum.
2. Cornélie Agathe, geboren op 13 augustus 1898 in Ophemert. Ze trad op 2 augustus 1930 in Amersfoort in het huwelijk met de op 4 december 1885 in Kralingen geboren Cornelis Laurentius Hollertt, majoor der cavalerie en Ridder in de Orde van Oranje-Nassau, zoon van Johannes Laurentius Hollertt en Hermina Johanna Meenhorst, en gescheiden echtgenoot van Lucretia Meijjes.
3. Cecile Marie (afbeelding linksonder), geboren op 15 september 1899. Ze werd op 7 juli 1921 in Apeldoorn in de echt verbonden met de op 20 december 1894 in Amsterdam geboren jonkheer Willem Frederik van

Lennepe (afbeelding linksonder), zoon van jonkheer mr. Frank Karel van Lennepe en Henriette Constance Adèle Labouchere. Hij was diplomaat en in die hoedanigheid onder andere buitengewoon gezant en gevolmachtigd minister te Kopenhagen.

4. Louise Agnes Renée, geboren op 28 december 1905 in Putten. Ze werd op 7 augustus 1928 in Londen de echtgenote van de op 16 augustus 1897 geboren Charles Henry Bentinck Budd. Dit huwelijk werd door echtscheiding ontbonden.

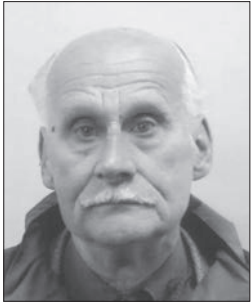
Mr. Alfred Henri Leonard (zie afbeelding hieronder), de middelste van de drie broers, werd op 15 december 1874 geboren in Amsterdam en overleed op 30 oktober 1937 op Huize "Het Veen" in Heerde. Hij werkte aanvankelijk bij het Departement van Financiën in Batavia en was later bankier in 's-Gravenhage. De voltrekking van zijn huwelijk met de op 30 december 1885 in Kortrijk (België) geboren Margaretha Theodora Faure, dochter van ds. Abraham William Frédéric Alewijn Faure en Marguërite Cornélie Adrienne Veeren,

Cecile Marie Roosmale Nepveu (1899-1989) en Willem Frederik van Lennepe (1894-1950).

Portret van A.H.L. Roosmale Nepveu, deelnemer aan de maskeradeoptocht ter gelegenheid van het 52e lustrum van de Universiteit (22 juni - 27 juni 1896) met als thema de deelnemers aan het Ridderhofspel te Wenen in 1560, voorstellend Egino Graf zu Salm und Neuburg, kamerheer van keizer Ferdinand I, goeverneur van Raab, ridder in de Orde van Alcantara.

Mr. William Frédéric Theodoor Roosmale Nepveu.

vond op 25 juli 1912 plaats in 's-Gravenhage. Het echtpaar had drie dochters, Marguérite Marie, Elisabeth Louise en Adelheid Maria, geboren op respectievelijk 30 juni 1913, 13 december 1914 en 6 juni 1916 in 's-Gravenhage, en twee zoons, mr. Aubin en mr. William Frédéric Theodoor Roosmale Nepveu, van wie de eerste op 5 oktober 1917 in 's-Gravenhage en de tweede op 19 april 1926 op Huize "Het

Veen" ter wereld kwam. De oudste zoon werd op 5 mei 1945 (Bevrijdingsdag) door de Duitsers in Darthuizen gefusilleerd.

De fusillade in Leersum van mr. Aubin Roosmale Nepveu op 5 mei 1945

De fusillade van mr. Aubin Roosmale Nepveu maakt deel uit van een drama, dat zich voltrok bij de Darthuizerberg in de Utrechtse gemeente Leersum op 5 mei 1945- de dag, waarop er een einde kwam aan de Duitse bezetting van ons land. Aan deze episode uit de Tweede Wereldoorlog wordt aandacht besteed in het in 2007 verschenen boek "Vechten voor vrijheid. Oorlog en verzet op de Utrechtse Heuvelrug" van mevrouw Loek Caspers, die zelf actief was in het verzet op de Heuvelrug.

De oudste zoon van mr. Alfred Henri Roosmale Nepveu en Margaretha Theodora Faure behoorde tot de vrij omvangrijke groep studenten, die op 13 maart 1943 weigerden de zogeheten "loyaliteitsverklaring" te tekenen, die inhield dat ze zich loyaal jegens de Duitse overheid zouden opstellen. In zijn geval had dat tot gevolg dat hij vanaf die datum van de Rijksuniversiteit Utrecht werd geweerd.

Samen met zijn in respectievelijk 1919 en 1921 geboren medestudenten Rijnhard de Beaufort en Dick van Lynden sloot hij zich aan bij een vanuit Doorn opererende groep van de Raad van Verzet (RVV)- een verzetsorganisatie, die zich voornamelijk bezighield met sabotage en spionage. De groep, die werd geleid door Roelof en Joos Cohen Tervaert, was onder andere betrokken bij "droppings" van wapens, levensmiddelen en berichten op de Utrechtse Heuvelrug.

De situatie in Leersum was op de bewuste 5e mei van meet af aan niet van gevaar ontbloot, omdat zich daar in een naar verhouding klein gebied zowel leden van de Binnenlandse Strijdkrachten (de "BS") als militairen van twee Duitse eenheden bevonden. In het tweede geval ging het om de "tros" (= een ondersteunende of logistieke eenheid) van een bataljon van de "SS Freiwillige Grenadier Brigade Landstorm

Nederland", die behoorde tot de 34e SS-divisie, en een ongeveer vijftig militairen sterk onderdeel van de "Luftwaffe". De eerste eenheid bestond voor het merendeel uit Nederlandse SS'ers. Hun commandant was de Duitse Oberscharführer (= sergeant-majoor) Grünwald.

De SS'ers waren ondergebracht in drie panden aan de plaatselijke Lomboklaan. De luchtmachtmilitairen hadden hun intrek genomen in de steenfabriek "MOVA" aan de Scherpenzeelseweg, buiten de bebouwde kom van Leersum. Het eerste was bekend bij het verzet; het tweede niet. Sterker nog, de leden van de BS hadden afgesproken om 's morgens om negen uur in de steenfabriek te verzamelen.

Een half uur voor dit tijdstip kruisten vijf BS'ers, die op weg waren naar de steenfabriek, in de directe omgeving van de Lomboklaan het pad van drie Nederlandse SS'ers. Dit leidde tot een gewapend treffen, waarbij één van de SS'ers werd doodgeschoten.

Toen de commandant van de SS-eenheid hiervan op de hoogte werd gebracht, werd er onmiddellijk een klopjacht op touw gezet. De gevolgen waren desastreus: de SS'ers hielden eerst op de Scherpenzeelseweg de BS'ers Kees en Jan van Dijk (twee broers) en Wim Selles en vervolgens op de Lomboklaan Rijnhard de Beaufort, Dick van Lynden en Aubin Roosmale Nepveu aan. Allen werden in het zicht van de Bevrijding zonder enige vorm van proces gefusilleerd.

René Charles Théodore, de jongste van de drie broers, werd op 12 oktober 1879 geboren in Amsterdam en overleed op 16 maart 1940 in Waremmé (België). Hij was werkzaam als diplomaat, laatstelijk als buitengewoon gezant en gevolmachtigd minister in Wenen en Boedapest. Ook was hij Commandeur in de Orde van Oranje-Nassau en Ridder in de Orde van de Nederlandse Leeuw. Zijn huwelijk met de op 10 juni 1887 in Haarlem geboren jonkvrouw Julie van Alphen, dochter van jonkheer Daniel François van Alphen en jonkvrouw Adolphine Westpalm van Hoorn, werd op 17 december 1912 voltrokken in 's-Gravenhage.

Kasteel 'Hoenlo' te Olst.

Het echtpaar had een dochter, Louise Constance Isabelle, die op 17 december 1913 in 's-Gravenhage ter wereld kwam. Ze trad op 21 november 1939 in Olst in het huwelijk met de aldaar op 11 september 1906 op kasteel "Hoenlo" geboren Frederik des Tombe, zoon van Frederik Willem des Tombe en jonkvrouwe Charlotte Frederique Teding van Berkhout. Hij was scheikundig ingenieur en reservekapitein der artillerie.

De achtste en volgende generaties

Jan Aubin Willem en Carel Laurent Albert, de zonen van Henri Mari Nepveu en Johanna Wilhelmina Nederveen Pieterse, behoren tot de laatste telgen van het geslacht die in dit artikel de revue passeren. Ze werden op respectievelijk 9 oktober 1875 en 9 maart 1878 in Buitenzorg geboren en brachten hun werkzame leven door in het voormalige Nederlands-Indië.

De oudste zoon was eerst infanterie-officier in het Nederlandsch-Indisch Leger en later "fabricatiechef" bij de suikeronderneming "Soekoredjo" in Bangil Pasoer. Hij stierf op 1 januari 1918 in Soerabaja. Zijn echtgenote, met wie hij op 12 augustus 1903 in Kediri in het huwelijk trad, was de op 5 mei 1881 in Malang geboren en op 23 juli 1930 in Semarang overleden Louise Julie Henriette van Lennep, dochter van Julius van Lennep en Hortense Tissot van Patot. De weduwe Nepveu-van Lennep hertrouwde op 5 februari 1921 in Soerabaja met jonkheer Paul Johan van Beresteyn, gescheiden echtgenoot van Anna Antonia Pieper.

Uit haar eerste huwelijk werd op 30 november 1906 in Meester Cornelis een zoon geboren, die Jan Henri Julius werd genoemd. Hij was in de rang van luitenant ter zee der eerste klasse als vliegerwaarnemer in dienst bij de marine, toen hij op 29 december 1941 bij de Notoea-eilanden (voormalig Nederlands-Indië) neerstortte met zijn vliegtuig, dat nimmer werd teruggevonden en geldt sindsdien als "zijnde vermist".

Jan Henri Julius Nepveu was op 17 december 1935 in Batoe (Malang) getrouwd met de op 19 juli 1911 in Blitar (Kediri) geboren Elsa Elisa Louise Geul. De kinderen van het echtpaar, Aubin Hans Paul en Anja Aubine-Line, werden op respectievelijk 27 oktober 1937 en 18 mei 1940 geboren in Soerabaja, alwaar hun zoon op 10 april 1938 overleed.

Carel Laurent Albert, de jongste van de twee broers, was administrateur bij de suikeronderneming "Wonosari" in Soerakarta. Hij trad op 5 april 1904 in Kediri in het huwelijk met de op 10 april 1879 in Kendal (Semarang) geboren Mina Jacoba van Amerom. Het echtpaar kreeg drie kinderen:

1. Fréderique Caroline, geboren in Kediri op 7 mei 1905 en overleden in Soerabaja op 11 december 1920.
2. Henri Marie, geboren in Jogjakarta op 24 januari 1907 en overleden in Modjokerto op 9 maart 1909.
3. Caroline Jacoba, geboren op 29 november 1915 in Soerakarta. Ze werd op 1 juli 1940

in Arnhem in de echt verbonden met de op 4 september 1911 in Soerabaja geboren tandarts Christiaan Reijnsbach, zoon van Frederik Reijnsbach en Cornelia Maria van Noojen.

De wapens van de geslachten Nepveu (tot Ameyde) en Roosmale Nepveu

De wapens van de geslachten Nepveu (tot Ameyde) en Roosmale Nepveu worden in het "Nederlands Patriciaat" als volgt omschreven:

"Nepveu: Gedeeld I in blauw een gouden leeuw, rood-getongd en -genageld; II in goud een groene appelboom, goud bevrucht, ondersteund door een grasgrond. Helmteeken: de leeuw uitkomend. Dekkleeden: goud en blauw.

Roosmale Nepveu: Gevierendeeld: I en IV het bovenomschreven wapen Nepveu; II en III in groen drie zilveren ramskoppen, rood-getongd en goud-gehoornd. Helmteeken: 1 de leeuw van "Nepveu", omgewend; 2 een ramskop uit het schild. Dekkleeden: rechts goud en blauw; links zilver en groen.

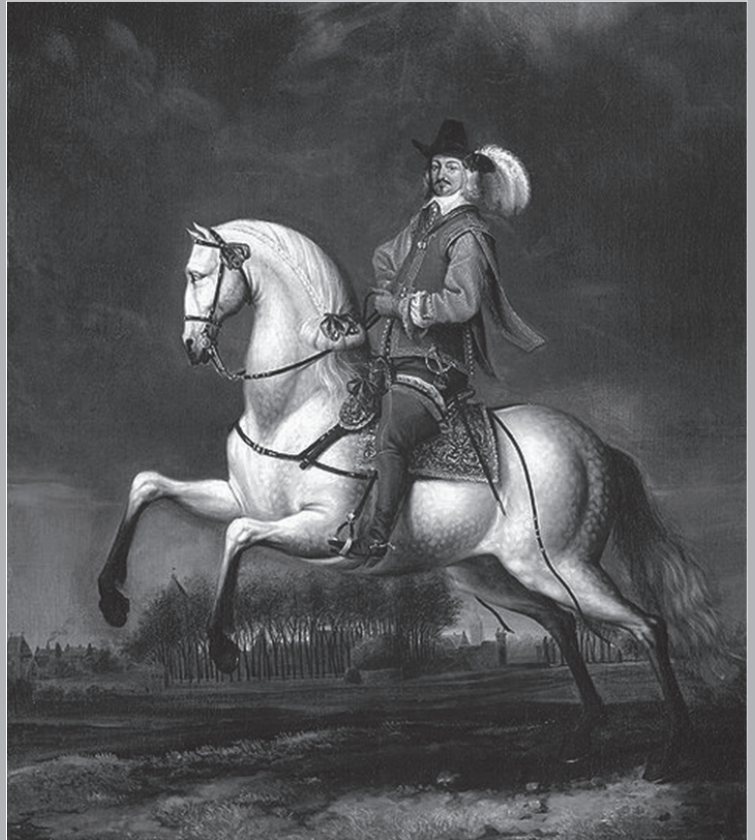

Familiewapen Nepveu.

Johan Wolfert van Brederode

(12 juni 1599 - 3 september 1655), heer van

- Brederode
- Vianen
- Ameide
- Noordeloos
- Voshol
- Cloetinge
- Haaften
- Herwijnen
- Hellouw en Nijeveld
- Burggraaf van Utrecht

Herman Beckmann

In het Rijksmuseum in Amsterdam hangt het bovenstaande ruitersportret¹ van Johan Wolfert van Brederode. Het is tussen 1640 en 1655 vervaardigd door òf Thomas de Keyser òf Jan van Rossum. Door de benen van de schimmel ziet men op de achtergrond hoogstwaarschijnlijk het slot Batestein in Vianen liggen.

Johan Wolfert was de derde zoon van Floris van Brederode en Dorothea van Haeften. Zijn vader was kolonel der Infanterie en Gouverneur van Heusden. Kort na Johan Wolfert's geboorte overleed zijn vader. Zijn broers waren Walraven IV (1596-1620) en Reinoud (1597-1617). Zijn oudste broer erfde in 1614 de titels heer van Brederode, Vianen, Ameide, Noordeloos, Voshol, Cloetinge, Haaften, Herwijnen, Hellouw en Nyevelt en Burggraaf van Utrecht. Toen Walraven IV in 1620 overleed door een val met zijn paard op het ijs, werd de twintigjarige Johan Wolfert als universeel erfgenaam in een keer een van de meest vermogende en invloedrijkste edelen van het land.

Reeds op jonge leeftijd werd hij onderwezen in de krijgskunst met als doel hem tot een bekwaam bevelhebber op te leiden. Hij trad op jeugdige leeftijd in dienst en werd vaandrig. Op zijn negentiende kreeg

¹ Olieverf op doek, hoogte 104,5 cm, breedte 90 cm.

hij het bevel over een compagnie voetknechten en twee jaar later over een compagnie kurassiers². Paulus Voet schrijft in zijn in 1656 in Utrecht uitgegeven boek *Oorspronck, Voortganck en Daeden der Doorluchtiger Heeren van Brederode* over Johan Wolfert: 'Kome ick tot Johan Wolphaerd van Brederode, jonckste sone van Floris. Dese is van kints beenen op, ontrent de waepenen opgevoet, gevende in die jonge jaren soodaenige hope van sich, dat het vaderlant met der tijt hem soude sien het enige hoofd over de militie'.

Johan Wolferts gezinsleven

Op zijn twintigste trad hij in het huwelijk met Anna Johanna van Nassau-Siegen³ op het slot Broich bij Mülheim aan de Ruhr. Het slot was eigendom van Johan Adolf van Daun, graaf van Falckenstein (1582 - 1623), die getrouwd was met de zuster van Anna Johanna, Anne Maria van Nassau-Siegen (1589-1620). Door dit huwelijk werd hij een zwager van Johan Maurits van Nassau-Siegen, de Braziliaan⁴.

² Kurassiers waren zwaar bewapende cavaleriemilitairen te paard die een borstharnas droegen dat kuras heette.

³ Haar ouders waren: Johann VII von Nassau-Siegen (1561-1623) en Magdalena von Waldeck von Nassau-Siegen (1558-1599).

⁴ Graaf Johan Maurits van Nassau-Siegen, voorheen gouverneur-generaal van Nederlands-Brazilië, was de opdrachtgever voor het Mauritshuis in 's-Gravenhage. Dit stadspaleis is tussen 1633 en 1644 gebouwd door Jacob van Campen en Pieter Post in de Hollands-classicistische bouwstijl.

Aankomst van Johan Wolfert van Brederode en Anna Johanna van Nassau-Siegen in Vianen in 1619, geschilderd door Hendrick Cornelisz. Vroom, Olieverf op doek, Stadhuis Vianen.

Na de huwelijksfeesten waren Johan Wolfert en zijn vrouw per koets naar Wesel gereisd, waar ze aan boord gingen van het Statenjacht van prins Maurits. Op het schilderij van de intocht is het schip van Maurits omringd door kleinere bootjes, waarvan er twee - met de vlaggen - bij het escorte horen. Er varen ook boten mee die het gezelschap verwelkomen en vanaf de kant stappen nog meer toeschouwers in hun vaartuigen. In de verte ligt Slot Batestein, waar het echtpaar zijn intrek zal nemen - net als vele generaties Brederode vóór hen. Hier is goed te zien hoe het kasteel is opgenomen in de stadsmuur van Vianen.

Johan Wolfert en Anna Johanna waren zeventien jaar getrouwd en kregen twaalf kinderen, van wie vijf dochters in leven bleven. Deze dochters waren: Sofia-Theodora⁵ (1620-1678), Juliana (1622-1678), Florentina (1624-1678), Anna Trajectina (1629-1672) en Amalia Margaretha (1625-1663). Anna Johanna sterft op 7 december 1636 in het Hof van Brederode bij de Boschpoort in 's-Gravenhage.

Op 11 februari 1638 trouwde Johan Wolfert na 14 maanden weduwnarschap met Louise Christine van Solms-Braunfels. Zij was de zuster van Amalia van

⁵ Sofia Theodora trouwde in 1644 met Christiaan Albrecht van Dohna (1621-1677). Nadat de drie zonen uit het tweede huwelijk van Johan Wolfert van Brederode kinderloos waren overleden, gingen hun bezittingen naar Hedwig Agnes, die in 1684 ongehuwd overleed. Haar halfzus Sofia Theodora werd haar erfgename. Haar zonen Karel en Diederik sneuvelden in 1686 en hierdoor kwam het Brederode bezit in handen van hun zuster Gravin Amalia van Dohna, die getrouwd was met Simon Hendrik, graaf van Lippe Detmold. Hun zoon Frederik Adolf van Lippe Detmold werd in 1700 eigenaar van het Brederode bezit en zijn zoon Hendrik Adolf verkocht in 1725 alles aan de Staten van Holland en West-Friesland voor f 898.200,=. Op de dertigste oktober 1725 vond de overdracht in Vianen plaats. (Zie ook de twee artikelen over de *Overdracht van de Heerlijkheden Vianen en Ameide* in het Nieuwsblad nummer 1, 17de Jaargang, 2006).

Solms-Braunfels, de vrouw van de 'stedendwinger' Frederik Hendrik⁶.

Het echtpaar Van Brederode kreeg acht kinderen, drie zonen en vijf dochters. De zonen waren Floris Albert Belgicus, die jong overleed, Hendrik en Wolfert.

Hendrik ging op negentienjarige leeftijd naar Frankrijk om zich in de krijgskunst te bekwamen. Hij stierf in 1657 aan de mazelen in Amiens.

Wolfert overleed op 15 juni 1679 ongehuwd in de

⁶ Frederik Hendrik kreeg deze bijnaam vanwege zijn vele succesvolle belegeringen.

Portret van Frederik Hendrik (1584-1647), prins van Oranje met zijn vrouw Amalia van Solms (1602-75) en hun drie jongste dochters Albertina Agnes (1634-96), Henrietta Catharina (1637-1708) en Maria (1642-88), geschilderd door Gerrit van Honthorst, olieverf op doek, 236,5 x 347,5 cm Rijksmuseum, Amsterdam.

ouderdom van dertig jaar. Hij was de laatste wettige afstammeling van deze oudste tak van de Brederodes.

Het beleg van 's-Hertogenbosch

In 1628 wist de kaper Piet Hein in de baai van Matanzas (Cuba) een Spaanse Zilvervloot te veroveren, waarmee hij een enorme schat voor de Republiek verwierf. Frederik Hendrik kon die goed gebruiken in zijn strijd tegen de Spanjaarden. In 1629 belegerde hij 's-Hertogenbosch.

Bij het beleg van de moerasdraak⁷, voerde Johan Wolfert van Brederode het bevel over een regiment Nederlanders, bestaande uit 26 compagnieën waarmee hij het hoofdkwartier bij de Pettelerschans betrok. Gedurende het beleg kweet hij zich goed van zijn taak en op de drieëntwintigste juli werd hij naar de Veluwe gezonden om een Spaanse opmars een halt toe te roepen.

Bij de capitulatie van 's-Hertogenbosch op 14 september 1629 was Johan Wolfert weer terug en werd hij tot gouverneur van de vesting aangesteld (op 27 januari 1630) door Frederik Hendrik.

Mede op voorspraak van de Culemborgse graaf Floris van Pallandt. Hij bleef gouverneur van de stad tot 1655. Toen werd hij opgevolgd door Johan van Wijnbergen, Vrijheer van Horsen tot Oldenaller. Het tegenwoordige Noord-Brabants Museum was op het moment van de inname van 's-Hertogenbosch een Jezuïeten college. De Jezuïeten waren de stad ontvlucht naar Ravenstein. De Staten-Generaal legden beslag op het complex en riepen het uit tot

Floris II van Pallandt (1578-1639).

Voormalig Stadspaleis (thans Noord-Brabants Museum) 's-Hertogenbosch.

⁷ Moerasdraak was de bijnaam van 's-Hertogenbosch tijdens de Tachtigjarige Oorlog. De naam kreeg de stad, omdat ze onneembaar werd geacht vanwege haar ligging bij een moeras. 's-Hertogenbosch ligt lager dan de omliggende gebieden, waardoor veel waterlopen als de Dommel en de Aa bij 's-Hertogenbosch bijeen komen. Hierdoor ontstonden ook de moerasgronden rondom de stad, zoals Het Bossche Broek en de Moerputten. Maurits van Oranje had in 1601 en in 1603 gepoogd de stad in te nemen, maar door het moeras rondom de stad mislukte dit. Frederik Hendrik lukte het wel om bij het Beleg van 1629 de moerasdraak te overwinnen. De stad verloor bij deze nederlaag zijn bijnaam. Bron: Wikipedia.

Als heer van Vianen en Ameide en als Eerste Edele van de Staten van Holland had Johan Wolfert de nodige bestuurservaring en die had hij hard nodig.

residentie van de militaire gouverneur van de stad en Johan Wolfert van Brederode werd de eerste bewoner. Als heer van Vianen en Ameide en als Eerste Edele van de Staten van Holland⁸ had Johan Wolfert de nodige bestuurservaring en die had hij hard nodig. Allereerst was er de grote geloofsinhomogeniteit in 's-Hertogenbosch: een grote katholieke meerderheid werd door een kleine protestantse minderheid geregeerd. Zo wilde de protestanten het oksaal⁹ en het altaar uit de protestant geworden Sint Jan laten verwijderen. Johan Wolfert verhinderde dit echter. De verstandhouding tussen Johan Wolfert en de stad 's-Hertogenbosch was goed. In 1631 schonk het stadsbestuur kostbare gobelins ter verfraaiing van zijn paleis. Toen hij trouwde met Louise Christine van Solms-Braunfels kreeg zij een huwelijkscadeau van duizend gulden. Bij de geboorte van haar zoon Hendrik in 1638 werd zij vereerd met een pillegift¹⁰ en een speldengeld¹¹.

De Illustere Lieve-Vrouwe-Broederschap

Bij de capitulatie van 's-Hertogenbosch was overeengekomen dat de privileges van verenigingen onverkort gehandhaafd zouden blijven. Een van die verenigingen was de *Illustere Lieve-Vrouwe-Broederschap*, die begin 14de eeuw was opgericht door een aantal Bossche geestelijken en aspirant-geestelijken ter ere van de Illustere Lieve Vrouwe ofwel Maria. Na 1520 liep het aantal nieuwe aanmeldingen in snel tempo achteruit. Dat veranderde toen van Brederode vroeg lid te mogen worden ondanks het feit dat hij protestant was. En met hem vroegen gelijktijdig dertien van zijn protestantse medewerkers het lidmaatschap aan:

- Zijn rechterhand Philips van Thienen, heer van Berlicum en Middelrode, stadscommandant en plaatsvervangend gouverneur,
- Hendrick de Bergaigne, hoog- en laagschout van 's-Hertogenbosch en de Meierij,
- Hendrik Kuysten, majoor van de schutterij en vroedschap,

⁸ Brederode de Edelste - Wassenaer de Oudste- Egmond de Rijkste - Arkel de Stoutste. In dit oude rijmpje over vier Hollandse adellijke geslachten wordt niet gezegd dat die van Arkel zo ondeugend waren. Het woord stout betekende in vroegere tijden moedig, dapper. Maar het geslacht Van Brederode schijnt het Edelste onder de edelen te zijn geweest, aldus het rijmpje.

⁹ Een oksaal biedt ruimte aan het zangkoor en het grote kerkorgel. Oorspronkelijk was het woord "oksaal" synoniem met "doksaal", de afscheiding tussen het priesterkoor en het middenschip waarop zich meestal ook een orgelbalkon bevond.

¹⁰ Pillegift. Geschenk van doopborg (peter of meter) aan de dopeling (pille = petekind), zoals een zilveren ketting, zilveren beker, zilveren rammelaar of een geboortelepel.

¹¹ De letterlijke betekenis is: Het geld dat een vrouw van haar man als toelage ontvangt voor kleding en opschik. In dit geval is het een gift die naar eigen goeddunken besteed kan worden.

- Gysbert Pieck van Tienhoven, heer van Vlierden, rentmeester van de domeinen en vroedschap,
- Andries de Fresne, rentmeester der domeinen en 's lands gemene middelen en vroedschap,
- Adriaan Ploos van Amstel, heer van Oudegein en Thienhoven, vroedschap,
- Rutger Tullekens, vroedschap,
- Jacob van Casteren, rentmeester en vroedschap,
- Otto Copes, pensionaris en vroedschap,
- Johan Ruysch, commissaris van monstering,
- Pieter Lus, vroedschap,
- Johan Gans, heer van Bommedede en Blois, vroedschap,
- Lazarus van Zonst, pensionaris en vroedschap.

Het verzoek van Johan Wolfert zorgde voor veel opschudding bij zowel katholieken als protestanten. De katholieken wezen het idee af, zij zagen het als de eerste stap van het onteigenen van bezit van de Kerk. De protestanten zagen het daarentegen als afgodenverering.

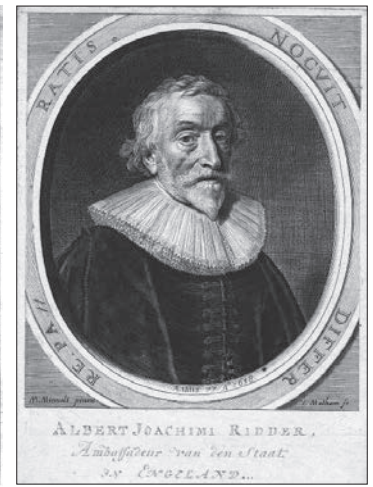
De Broederschap had echter weinig keus - afwijzen van het voorstel van Johan Wolfert van Brederode zou automatisch leiden tot onderdrukking òf in het ergste geval tot opheffing. Daarom werd, onder heftige protesten, besloten dat de Broederschap een gemengd genootschap zou worden met 50% protestanten en 50% katholieke leden.

Johan Wolferts militaire loopbaan en zijn rol als staatsman

Van Brederode werd in 1633 kolonel over een regiment voetvolk en drie jaar later generaal van de Artillerie en in 1641 volgde hij zijn overleden zwager graaf Willem van Nassau op als veldmaarschalk. Kort voor deze laatste benoeming gaf hij blijk van zijn heldhaftigheid. Hij was met drie schepen op weg naar Engeland, toen het konvooi onverwachts werd aangevallen door vijf kaperschepen uit Duinkerken. Johan Wolfert gaf zijn bevelen met grote vastberadenheid en na een hevig gevecht van ongeveer vier uren dropen de Duinkerkers zonder buit af. Van Brederode onderscheidde zich niet alleen als militair, maar ook als staatsman. In 1640 werd hij met

Joannes Polyander van den Kerckhoven (1594-1660) en Albert Joachimi (1560-1654).

François van Aarssen, Heer van Sommelsdijk, Joannes Polyander van der Kerkhoven, Heer van Heenvliet, en Albert Joachimi, pensionaris van Goes, heer van Oostende en Hoedekenskerke, naar Engeland gezonden om prinses Maria Henriëtte Stuart voor Willem II ten huwelijk te vragen. Willem II was de zoon en de erfgenaam van Frederik Hendrik, de Prins van Oranje-Nassau en stadhouder van de Verenigde Provinciën, en van Amalia van Solms. Frederik Hendrik hoopte met een koninklijk huwelijk voor zijn zoon zijn eigen monarchistische aspiraties kracht bij te zetten; hij was ook een van de grootste geldschieters van de vader van Maria Henriëtte Stuart, Karel I, tijdens de Engelse Burgeroorlog. Het huwelijk vond op 2 mei 1641 plaats in de Royal Chapel van het Palace of Whitehall in Londen, maar werd enkele jaren niet geconsumeerd vanwege de jonge leeftijd van de bruid. In 1642 maakte Maria echter de oversteek naar Holland met haar moeder Henriëtte Maria. Johan Wolfert was benaderd om beide vorstinnen welkom te heten en per schip naar 's-Gravenhage te begeleiden. Maar Van Brederode was ziek en zijn taak werd overgenomen door de heren Cornelis van Terestein, oud-burgemeester van Dordrecht, en Caspar van Vosbergen, oud-ambassadeur in Denemarken. Willem II werd na het overlijden van Frederik Hendrik in 1647 tot zijn dood in 1650 de stadhouder van

François van Aarssen, Heer van Sommelsdijk (1572-1641), geschilderd door Michiel Jansz. van Mierevelt, olieverf op paneel, 86 x 112 cm, 1636, Rijksmuseum, Amsterdam.

Andries Bicker, Heer van Engelenburg, (1586-1652). Geschilderd door Bartholomeus van der Helst, Rijksmuseum, Amsterdam. (1642).

Holland, Zeeland, Utrecht, Overijssel, Gelderland en Groningen.

Willem II overleed in dat jaar vrij onverwachts aan de pokken. Zijn zoon Willem III van Oranje werd acht dagen na het overlijden van zijn vader op 14 november 1650 geboren. De regentenpartij, onder het beheer van Cornelis de Graeff en Andries Bicker, maakte van het overlijden van Willem II gebruik om het Eerste Stadhoudersloze Tijdperk in te luiden. Met alleen Leiden tegen, werd in Holland besloten geen stadhouder te benoemen en om afvaardigingen te sturen naar Zeeland en Utrecht om daar hetzelfde te bewerkstelligen. De delegatie die naar Utrecht ging, bestond uit Johan Wolfert, Cornelis van Beveren, Heer van Strevelshoek, en Hieronymus van Beverningh, Schepen te Gouda. De Staten namen het recht om landdrosten en baljuws te benoemen nu zelf in handen. Op het eind van de Eerste Engels-Nederlandse Oorlog¹² 'verplichtte' de provincie Holland, misschien op aandringen van Johan de Witt, zich in de geheime Akte van Secluse aan het republikeinse Engelse regime van Oliver Cromwell om de prins nooit als stadhouder aan te stellen — of toe te staan dat een andere provincie dat wel deed.

Johan Wolfert van Brederode ondertekende de Akte van Secluse. Dit werd hem niet in dank afgenomen door de Oranjes. Toen Amalia van Solms in september 1654 naar Berlijn ging werd ze uitgeleide gedaan door Johan Wolfert en de Friese stadhouder Willem Frederik. Onderweg kregen die twee ruzie over het feit dat Johan Wolfert de Akte van Secluse had ondertekend. Toen Johan Wolfert terug wilde zeilen

¹² Na de onthoofding van de Engelse koning Karel I was Cromwell aan de macht gekomen. Hij vaardigde scheepvaartwetten uit die zeer nadelig waren voor de Nederlandse handel en leidden tot de Eerste Engels-Nederlandse Oorlog.

Willem Frederik (1613–1664), graaf van Nassau-Dietz, vorst van Nassau-Dietz, stadhouder van Friesland, stadhouder van Groningen en Drenthe, geschilderd door Pieter Nason.

naar Holland begon het personeel van de mee gereisde hoogwaardigheidsbekleders hem uit te schelde. Ze riepen: 'Cromwell, Cromwell'.

Ondanks hun onenigheid moesten Willem Frederik en Van Brederode samenwerken in het leiding geven aan de krijgsmacht. In 1655 werd de sterk gereduceerde krijgsmacht verdeeld in twee korpsen. Willem Frederik kreeg de leiding over het eerste corps bestaande uit 40 compagnieën infanterie en 11 compagnieën cavalerie. Johan Wolfert ging het bevel voeren over het tweede corps, bestaande uit 30 compagnieën cavalerie en 58 compagnieën infanterie.

Na alle opwinding over de Akte van Secluse keerde Johan Wolfert terug naar 's-Hertogenbosch en schreeuwde de sterk gereduceerde krijgsmacht om zijn aandacht. Ook verheugde hij zich op het huwelijk van Johan de Witt met Wendela Bicker op 16 februari 1655. Ter gelegenheid van dit huwelijk schreef Joost van den Vondel een bruiloftgedicht¹³.

Het overlijden van Johan Wolfert van Brederode

Twee maanden later kreeg Johan Wolfert lichamelijke klachten. Begin juli kreeg hij het advies van zijn artsen te gaan kuren in Spa. Maar het bronwater hielp niet! Eind augustus ging hij naar het kasteel Petersheim bij Maastricht, waar hij op 3 september 1655 overleed. Op 25 augustus was zijn jongste zoon Floris Albert Belgicus in 's-Hertogenbosch aan de pest overleden. De weduwe van Johan Wolfert, Louise Christine, verbood de bevolking van Vianen kamers te verhuren aan belangstellenden om zo het risico van een pestuitbraak te vermijden. Op 25 oktober werd Johan Wolfert met een sobere uitvaartplechtigheid bijgezet in het familiegraf in de Grote Kerk in Vianen.

Geraadpleegde literatuur

Aart Vos, *Burgers, broeders en bazen. Het maatschappelijk middenveld van 's-Hertogenbosch in de zeventiende en achttiende eeuw*, Hilversum, 2007.

G.C.M. van Dijk, *De Bossche optimaten*, Tilburg, 1973.

A.J.M. Koenhein, e.a., *Johan Wolfert van Brederode, Een Hollands edelman tussen Nassau en Oranje*, Zutphen, 1999.

Peter de Cauwer, *Tranen van bloed, Het beleg van 's-Hertogenbosch en de oorlog in de Nederlanden, 1629*, Amsterdam, 2008.

Daniel Heinsius, *Het beleg van 's-Hertogenbosch en de gebeurtenissen van 1629*, Leiden, 1631.

Margriet van Boven, *Het beleg van 's-Hertogenbosch in 1629*, Noord-Brabants Museum, 1979.

¹³ Zie het artikel TER BRUILOFTE van Paul Will elders in dit blad.